Nagyvárad, 1900. VI. évfolyam 115. szám. Vasárnap, május 20.

Előfizetési árak:
A kiadóhivatalban átvéve:
Egész évre . . 16 kor. — fill.
Negyedévre . . 4 » — »
Helyben házhoz hordva:
Egész évre . . 20 kor. — fill.
Negyedévre . . . 5 » — »
Vidékre postán szállítva:
Egész évre . 24 kor. — fill.
Negyedévre . 6 » — »

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik minden nap a hétfőn és ünnep utáni napok kivételével.
Szerkesztőség és kiadóhivatal: Apácza u. 3. sz.
A szerkesztőség kéziratok visszaadására vagy megőrzésére nem vállalkozik.
Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.
Egyes szám ára 8 fill.

NAGYVARAD, május 19.

A kath. Legényegylet zászlószentelési ünnepélye.

— Válasz dr. Dési Gézának. —

Olyanformán állunk szemben doktor ur, mint az a két tudományos áramlat, melyek közül az egyik a légnél könnyebb, másik a légnél sulyosabb theoria alapján kivánja megoldani a repülés problemáját. E táborokon kivül állók szintén óhajtanak repülni, de nem fárasztják a fejüket problemákkal.

Doktor ur szükségét érzi annak, hogy az emberi nem boldogságáért tegyen annyit, a mennyit csak tehet, nekem kötelességem ez, mert erre vagyok felszentelve. Én két ezredéves mult nevében szólok, melyet apáink hite és boldogsága megszentelt; ön egy csillogó jövő nevében, melyet közelről nem látott még senki s igy nem lehet tudni, délibáb-e vagy való.

Én a pozitiv hit alapján állok, ön az emberi theoriák csalhatatlansága nevében akar inditani előre: uj, ismeretlen csapáson. Ön az embert szuverénnek veszi s önczélnak, én *ismerem* gyarlóságait s önczélnak csak azt tartom, ki önmagától lett.

Ezek a psychologiai okok, melyek elválasztanak. Nézeteink is különbözők.

Ön mindent általánositani akar, én szellemi téren is azt tartom, hogy ha sokat markolunk, keveset fogunk.

Szük az ember látköre. Ha Hoffmannt, Bernsteint vagy a legcsillogóbb és legfelületesebb Flammaironi olvassuk, bizony kevéssé izgat bennünket, hogy a föld a naptól 37, 40 vagy 30 millió mértföldnyire van-e, mert e távolságról már nincs fogalmunk.

E számadatokat át szoktuk lapozni.

Igy az eszme terén is mértéket kell tartani, mert véges ész az ember esze.

Ki mondaná, hogy az eszmei korlátok nem tiszteletre méltók.

Mi a haza!? Egy darab föld, mely köré az érzelem huz határt. Azon tudatból virágzó érzelem, hogy *e* földben nyugosznak őseink s *itt* ringott bölcsőnk. Nem tiszteletre méltó a szeretet ezen korlátozása, mely más földdel szemben csupán *e* földhöz s lakóihoz ragaszkodik s bár más helyen is *emberek* laknak, szabad volna-e amazok nyomoruságán segiteni előbb, mignem e haza nyomoruság gyógyitva nincsen?

Ennyit általában.

A mi személyemet illeti, azt is tisztáznom kell.

A búr háboruig mindig visszatetsző volt nekem, hogy hadi diadalok után nem a közkatonákat tüntetik ki, a kik dulakodtak és zupát kaptak harczaik után, hanem a tábornokokat. De most olvasom, hogy az angol katonaság kitünő, de tábornokai gyarlók, és ime, a sereg százezrei sem tudnak eredményt felmutatni. Jön pedig egy Roberts, és rögtön fordul a koczka.

Ami agilitás és eredmény ujabb időben egyházi téren van, azt a búr háboru példázatából könnyü megérteni.

Ami egyházi téren történik, az sohasem függ egy embertől, hanem az egyház szelleméből folyik s fenn állása az egyház gondját képezi.

És ezzel eljutottunk a Kath. Legényegyletek kath. jellegéhez. Nagyot és hasznost alkotni ugy, hogy fenn maradjon nem lehet egy embernek, mert vagy munka kedve, vagy ereje megroppan s müve szétmálik. Tessék megnézni társadalmi intézményeinket. Csakis egy örök nagy erkölcsi testület állithat fennmaradó és folyton áldást hozó intézményeket.

A kath. egyház, mint szerzetes rendjei mutatják, mindig megérezte az ember testi és lelki szükségét és századokon át segitett, orvosolt. Igy érezte meg az egyes néposztályok baját is és segiteni igyekezett rajta.

Legjobban rászorul a segitségre a kisipar, melyet mind e mostoha viszonyok, mind a tőke, mind a divatos korszellem sanyargat.

Az egyház tehát tömöriteni, ellentállóbbá képezni a tanulás által és segiteni kivánta a kisipart. Legény- és mester-egyleteket állitott, melyek rövid 50 év alatt — mult juliusban volt az év forduló — hallatlan sikert értek el.

Egy káplán kezdte el 7 munkással s ma 2000 egylet van 150.000 taggal.

Mennyi szellemi és anyagi áldozattal járt ez az egyház részéről. Itt Váradon is egy évi fennállás után hatalmas háza van az egyletnek és teljes berendezése.

A „TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Levelek a párisi világkiállitásról.

II.

Páris, 1900. május 16.

A párisi világkiállitás minden tekintetben a legelső helyet foglalja az összes eddigi kiállitások között s kétségtelenül a legtöbb szórakozást is nyujtja. A kiállitás területén vagy annak közelében látható dolgok közül jelen alkalommal különösen azon látványosságokat fogom röviden ismertetni, melyek inkább szórakoztató jelleggel birnak, vagy pedig különleges voltuknál fogva csábitják az idegeneket.

Van belőlük egy egész légió s érdekesség dolgában nagyon nehéz közöttük választani.

Legimpozánsabb és legnagyobb érdeklődést kelt a svájczi falu, 300 munkás 3 évig dolgozott, mig e remekmüvet létrehozta.

Egy darab Svájcz ez Páris közepén. Területe 21.000 □ méter s igy lehetséges volt egy egész falut mindenestül áttelepiteni Párisba. Hegyek, völgyek, sőt egy 34 méter magasságból aláhulló vizesés s végül egy kis falu képezik ez érdekes látványosság keretét.

A hegyeken mindenütt zöld pázsit és élő fenyőfák vannak ültetve, melyeken valóságos tehéncsordákat legeltetnek hamisitatlan svájczi pásztorok.

A házakban az ide telepitett 300 svájczi szokott otthoni életmódját folytatja. Egyik helyt csipkét készitenek, másik helyt a hires gróhi sajt készitését mutatják be, amott pedig a hires svájczi szobrászok faragják fa-szobraikat.

Egy miniatür tavacska partján emelkedik a hires Tell Vilmos-féle kápolna utánzata; mely különben — a francziákat jellemző frivolitás! — közönséges restauráczió.

Nem messzire pedig — a Bourg Saint Pierre-i vendéglőben ugyanazon asztal mellett reggelizhetünk, melyet Napoleon használt, midőn a szent Bernát-hegyen átkelt. A vizesés melletti hegység tetején pedig egy remek panoráma van, mely Svájcz legszebb részeit ábrázolja. A svájczi falu 3 millió frankba került s egyike a legsikerültebb alkotásoknak az egész kiállitásban.

Nem kevésbbé érdekes »Andaluzia a mórok korában« czimü mulatóhely is. Mint neve is mutatja, Spanyolországnak azon részét és abban a korban mutatja be, mely annyi épitészeti remekmüvet hozott létre és annyi nagy költőt inspirált évszázadokon keresztül.

A sevillai Alcazen kapuján belépve a hires »oroszlán udvarba« érünk, mely a mór épitészeti styl legnevezetesebb alkotásai közé tartozik.

Jobbra a Giralda 70 méter magas tornya nyulik az ég felé, mig balfelé egy mór falu fehérre meszelt házai gubbasztanak egy domb oldalán. Az »igaz ág kapuján« áthaladva, mely a granadai eredetinek hü utánzata, a spanyol utczába jutunk, mely a mai Toledo egy részét mutatja be szük utczáival s érdekes boltjaival, hol spanyol és arab kereskedők kinálják különleges áruikat: szőnyegeket és apró csecse-becséket.

Természetesen nem hiányzanak a spanyol szinházak és czirkuszok sem, hol különösen a vakmerő arab lovasok bámulatos produkczióiban gyönyörködhetünk.

Rendkivül érdekes és egyuttal tanulságos a »Le monde souterrain« czimü látványosság is. A Trocadero palotája előtt egy szökőkutat és barlangot ábrázoló bizzar kapun a föld alá megyünk, hogy megismerjük a földalatti világot. Lassu lejtő vezet legelőbb is egy, a phöniciaiak korából való vasbányába.

Menetközben is érdekes kétoldalt a falakat vizsgálni, melyek a föld különböző korszakainak képét ábrázolják csalódásig hü utánzatban.

A vasbányában rabszolgák dolgoznak apró lámpák fénye mellett ostorral ellátott felügyelők szemei előtt.

Tovább haladva egy középkori európai bányába, majd egy egyptomi kripta belsejébe érünk, mely egy Memphis mellett nem régiben felfedezett földalatti sirhely utánzata. A falakon hierogliphek s különféle szobrok láthatók. A terem közepén a világ legrégibb két szobrának utánzata látható: Thi és neje Thia istennő szobrai. E kriptából Agamemma sirjához jutunk, mely szintén igen érdekes utánzata az ó-kori görög sirhelyeknek. E mellett van egy etrusk földalatti temető is.

Ezen áthaladva egy megkapó Diorama képe előtt állunk, mely a kőszénkort ábrázolja érde-

Óriási anyagi áldozat, melyet a sokfelől igénybe vett püspök és számtalan oldalról nyakgatott káptalan hozott.

Ezek kézzel fogható segitségek a kisiparosságnak, minden egyéb pedig csak theoria és hosszu lejáratu igérvény.

A felekezeti kizárólagosságról pedig szó sincs. 120 tag között 31 református, 9 görög keleti, 2 ágostai és k. b. 15 görög katholikus van, kik közül panaszra egynek sincs oka, hisz egy sem hagyta ott az egyletet, sőt folyton ujabbak jelentkeznek s az egylet minden jótéteményeiben egyenlően részesednek.

De a hitét a legényegyleti tag gyakorolni tartozik, mert csakis a hit az, mely az élet kisértései és küzdelmei között, különösen az élettel kinlódókat a becsület utján megtartani képes.

Én éppen magamban érzem, hogy mi a hit és nyiltan mondom, hogyha Rotschild minden vagyonát oda adja is, nem tette oly megelégedetté azt, a kit megajándékozott, mint én tenném azt kibe hitemet átömleszteni tudnám.

E hit pedig csak a szeretetet ismeri s nem bosszuálló Isten nevében szól, hanem »Mi Atyánk« nevében.

Az egylet igenis kath. jellegü s e jellegéhez ragaszkodunk. A kath. egyház alapitotta s hozott érte nagy áldozatokat. Keserü tapasztalatok tanitotttak meg a multból, hogy olyan intézmények, melyeket a kath. egyház alapitott, midőn később kath. jellegüket elvesztették, csak keserüség forrásává váltak s egyenesen ellensegei lettek a kath. vallásnak, melynek jelét is (a keresztet) kidobták onnét.

Most a czipőgyár alapitói azzal nyugtatják meg az érdekelteket, hogy csak bizzanak a vezetőkben, senkinek kárára nem lesz.

Mi nem muló személyi garanciát adunk, hanem büszkén hivatkozunk a legényegyleteknek félszázados ismert multjára.

Mindenütt áldást hozott és hisszük, hogy ezen egylet által városunkban is áldást fog adni Isten a tisztes iparra.

Pálffy Béla.

Madarász a bőrzeadóról.

A lapok tudósitása szerint az öreg Madarász a tegnapi szavazás alkalmával azt mondta volna, hogy a börzeadót sohasem szavazza meg. Erre vonatkozólag a következőket jelenti ki az esti lapokban:

Én a tőzsdeadó-javaslat megszavazásánál nem azt mondtam »nem soha«, hanem a következőt: »ezt a javaslatot nem soha, mert ez a tőkével kalmárkodóknak filléres kedvezmény biztositása«.

Értsük meg egymást, én azt óhajtom, hogy a tőke olyan adóteherrel rovassék meg, mint a föld, a föld adóját pedig tetemesen leszállitnám.

Mindenkire egyelőre jog, egyenlő teherviselés!

Kérem e kiigazitásom szives közlését

Madarász József.

A delegáczió külügyi bizottságának ülése.

Budapest, május 19.

A magyar delegáczió külügyi bizottsága ma d. e. 11 órakor *Tisza* Kálmán elnöklete alatt ülest tartott. Jelen voltak: *Goluchowszky, Krieghammer, Kállay*, Spaun, Szécsen, Dóczy, Tallián, Mezey és Erb, Szapáry fogalmazók.

Magyar részről: Széll, Lukács, Fejérváry, Széchenyi Gyula.

Elnök az ülést megnyitja.

A hármasszövetség.

Falk Miksa előadó kijelenti, hogy azt egyetlen fontos eseményt, mely a delegáczió legutóbbi együttléte óta történt, a sajtó hivatalos organumaiban oly behatóan kommentálták és megbeszélték, hogy ma már kevés mondani való van róla. Ennek daczára a magyar delegáczió sulyos mulasztást követne el, hanem ragadná meg az alkalmat két irányban való jelentkezésre. A delegáczió tudvalevőleg az a testület, mely a hármasszövetség politikáját 20 év óta növekvő melegséggel, sőt a legutóbbi időben lelkesedéssel helyeselte és egyenesen ünnepelte. Most ez a politika diadalt ül, mint a mi a legutóbbi berlini napok alatt nyilvánult, szövetség megerősödésének olyan eklaráns bizonyitékai merülnek fel, hogy azok is, a kik még 10 évvel ezelőtt a hármasszövetségről kicsinyléssel beszéltek, most már habár kelletlenül is, beösmerik e szövetség nagy jelentőségét. De egy más irányban is ki kell fejezni a magyar delegáczió érzelmeit, mert e látogatásoknak érzelmes oldalai is voltak.

Végül Goluchowszky külügyminisztert biztositja a magyar delegáczió bizalmáról.

A Balkán forrongása.

Gyurkovics György csatlakozik az előadó inditványához, helyesli a miniszter külügyi politikáját. Felhivja figyelmét a Balkán nyugati részén lakó albánok között levő forrongásra. Minket gyanusitanak ennek szitásával, de ez alaptalan, kéri a minisztert, hogy a porta által tervezett vámemelés dolgában óvja Magyarország érdekeit.

A kivándorlás.

Berzeviczy Albert felhivja a miniszter figyelmét a *kivándorlásra*. Időről-időre jelentést kellene erről tenni. Végül nyilatkozatot kér, hogyan áll a választott nemzetközi békebiróság életbeléptetési ügye, milyen kilátás van erre?

Apponyi az orosz egyezményről.

Apponyi Albert gróf a hármasszövetség berlini ünnepélyét illetőleg mindenben csatlakozik az előadóhoz. A maga részéről még csak egy-két kérdésre óhajt felvilágositást nyerni. Az egyik vonatkozik *Oroszországhoz* való viszonyunkra. Szóló meleg barátja annak a helyes alapokon létrejött megegyezésnek, mely az orosz birodalommal barátságos, sőt bizalmas viszonyt alapitott meg és örömmel halotta Ő Felségétől és Goluchowszkytól, hogy a bizalmas, zavartalan viszony fennáll. E szerint alaptalanok az európai sajtó egy részét bejárt azon hirek, melyek Bulgária és Oroszország közt olyan természetü megállapodásokról szóllottak, a melyek ellentétben állottak volna Monarchiánk és

---

kes növényzetével és állatvilágával. A fantasztikus növényzet közepett a még fantasztikusabb állatok tanyáznak, melyek között különösen érdekes egy Inguanodon-család, a mint egy domoldalon heverészik.

Leleményes módon elhelyezett szines villanylámpák fénye a napot utánozza, a mint a gőzökkel és párákkal telt tropikus növényzeten keresztül megvilágitja a csecsemő korát élő földet.

Majd a világhirü Capri szigeti kék barlangba jutunk, mely szakértők véleménye szerint a csalódásig hü képe az eredetinek s annyira meglepő, hogy órákat tölthet benne az ember, a nélkül, hogy megunná nézését.

Francziaország nevezetesebb barlangjainak panorámáját megnézve Judea hegységeit ábrázoló körképhez érünk, mely egy ottani kolostort is bemutat.

Érdekes e körképnél megfigyelni az afrikai verőfényes táj utánzatát, mely szintén villamos lámpák segélyével történik.

A föld alatti világ szépségeinek megtekintése után érdekes azonnal a »Voyages animés« czimü pavillonba menni, hol Savoya, Dauphiné, Auvergne, a Vogesek, Bretagne, a Pyreneusok, a Provence és a franczia Riviera legszebb tájait mutatják be cinematografikus mozgó fényképekben.

Néhány évtized óta divatban van minden egyes kiállitás keretében bemutatni egy-egy darabot az illető ország rég elmult idejéből is. E szokáshoz hiven nem hiányzik a párisi kiállitásból sem az u. n.: »Ős-Páris« mely a mi budapesti »Ős-Buda« nevü mulatóhelyünkhöz hasonlit, csakhogy annál sokkal érdekesebb mind kiállitása, mind látványosság tekintetében. A régi Páris képét mutatja a XII—XVII. századból való épületek utánzataival. Az utczákon fényes diszruhába öltözött testőrök és katonák festői szinezetet és élénkséget kölcsönöznek az egésznek.

Nem meszire van tőle az Aquarium, mely a Szajna partján, a föld alatt van egy hatalmas helyiségben. Az Aquarium az atlanti oczeán egy részét mutatja be összes csodáival és borzalmával. Óriási üveg ablak megett a rejtélyes tenger tárul fel szemünk előtt, még az elsülyedt hajó képe s a buvárok sem hiányzanak. Élő tengeri halak, csigák és tengeri növények szebbnél-szebb példányokban láthatók.

A nagy panorámák sorából az első közé tartozik: Róma panorámája, mely az örök város perspectiváját mutatja be a Campanaval együtt. Előttünk áll a világ leghiresebb városa égbe nyuló tornyaival, a Szent Péter templom kupolájával, a Colosseum, a Burghese-villa, a Via Appiá, a forum és annyi nevezetességeivel. Egyik mellék helyiségben pedig XIII. Leo pápa élete van bemutatva cinematografikus képekben.

Egy másik panoráma Pompejit a Vezuv kitörése előtt mutatja be, a háttérben a Nápolyi tenger és a füstölgő Vezuv láthatók. A körkép elejét képező házakba be is mehetünk s meg is hallgathatjuk Seneca és Plautus franczia nyelven előadott darabjait.

Igen érdekes a Vezuv kitörését ábrázoló panoráma is, mely a füstölgő és kitörő tüzhányó borzalmas képét mutatja a valóságnak megfelelően. Végignézhetünk egy kitörést, láthatjuk az égberepülő sziklákat, a kiömlő lávatengert s az egész kataklismát.

A párisi nagy kerék olyan mint a bécsi, csakhogy nagyobb méretü, a mennyiben 80 vaggon van rajta, melyek mindenikében 20 ember foglalhat helyet. Egy óriási kerék ez, mely lassan forog tengelye kőrül s a kerületén elhelyezett vaggonokban ülőknek a kiállitás és Páris remek panorámáját mutatja be.

Az 1889-iki kiállitáson nagy sikere volt a »Kairói utczá«-nak. Ezt az utczát most ujból fölépitették s igy megnézhetik azok is, kik annak idején nem voltak szerencsések láthatni a kelet egyik legnagyobb és legérdekesebb városának utánzatát.

Az Ős-Párishoz hasonló a »Páris 1400«-ban czimü mulatóhely is, mely inkább vásári szinezetü különféle s szemfényvesztőkkel és bohóczokkal van tele.

A tengeri csata utánzatát már láttuk a milleniumi kiállitásunkon is. Egy 8000 □-méter területü tavacskán 40—50 minatur hajóval hires tengeri ütközetek képét mutatják be, mint például a Trafalgári ütközetet. Folytonos lövöldözés hallatszik s szemünk előtt sülyednek el az apró hajócskák, melyek a mostani

Oroszország közt létrejött egyetértés alapelveivel. Hogy mégis a közvéleményben a megnyugvás határozott legyen, nyilatkozatra kéri a minisztert.

A második kérdés vonatkozik a hágai megállapodások természetére és kérdi, hogy a *zárt megállapodásokat* nem lehetne nyilt megállapodásra átváltoztatni.

Végül bizalmat szavaz a külügyminiszternek.

Pap Géza a konzuli intézménynél kéri a külügyminisztert a magyar szempontokat figyelembe venni, hogy a magyar érdekek kellőleg képviselve legyenek.

Egyebekben bizalmat szavaz a külügyminiszternek.

Mokay Sándor felszólalása után következik:

Goluchowszky válasza.

Goluchowszky reflektál a magyar delegátusok felszólalásaira, kijelentve Gyurkovicsnak, hogy Törökországnál minden elkövettetett, hogy kivitelünk ez által ne szenvedjen.

Apponyinak azt felelte, hogy Oroszország velünk szemben lojalisan eljárt.

Pap Géza felszólalását figyelembe fogja venni.

Végül köszönetét nyilvánitja a magyar delegátusoknak.

A háboru.

London, május 19. A Daily Mail levelezője jelenti Pretóriából tegnapi kelettel, hogy megbizható pretóriai forrásból kapott értesülése szerint Oranje és Transzvál kormánya uj békejavaslatokkal áll elő. Mindinkábbb terjed az a nézet, hogy *a játéknak vége.*

Ugyanennek a lapnak jelentik Lourenzo Marquezből tegnapi kelettel, hogy az idegen konzulok Pretóiából Lydenburgba utaztak.

London, május 19. A Timesnek jelentik Lourenzo-Marquezből 17-iki kelettel: Arra a lehetőségre való tekintettel, hogy a Delagoaöbölből Pretóriába vivő vasu i vonalakat elzárták, búr ügynökök összevásárolnak minden kapható élelmet és azt Transzválba viszik. Ezeknek a szállitmányoknak az elküldését ma rendkivül siettették.

London, május 19. A Daily News jelenti, hogy a búrok mafekingi verességének hire megerősitést nyer.

London, május 19. A felsőház ülésén Landsdowne marquis hadügyminiszter benyujtotta az önkéntesekről szóló törvényre vonatkozó novellát és a javaslat megokolásában ezt mondta többek között: A javaslatnak az a czélja, hogy az önkénteseket fenyegető nemzeti veszedelem esetén, vagy hirtelen beálló rendkivül válságos helyzetben be lehessen hivni a csapatokhoz. A most érvényben levő törvény szerint az önkénteseket csak tényleges vagy várható invázió esetén lehet behivni. Kivánatos azonban, hogy abban az esetben is be lehessen hivni az önkénteseket, ha valami nagy nemzeti feszültség áll be, a mikor nem volna tanácsos országnak-világnak tudtára adni, hogy Anglia inváziótól tart. Az uj javaslat azt inditványozza továbbá, hogy az önkénteseknek joguk legyen a hadügyi kormányzattal szerződést kötniök, melyben kötelezik magukat, hogy bármikor teljesitenek hadi szolgálatot akár az egyesült királyság határain belül, akár azokon kivül. Megtörténhetik ugyanis, hogy az önkéntes csapatok egy részét feltünés nélkül akarják elhelyezni olyan pontokon, a hol tényleges ellenségeskedés esetén szükség volna rájuk. A novella lehetővé tenné ezt a nélkül, hogy az összes önkéntes csapatokat kellene behivni. — Kivánatos továbbá, hogy a szükséges intézkedéseket ne kelljen az utolsó pillanatban rögtönözve tenni, ha olyan körülmények között, mint a mostaniak, megint olyan dicső szerep jutna az önkénteseknek, mint most.

A felsőház a novellát, valamint azt a törvényjavaslatot, a mely a helyi hatóságoknak megkönnyiti az önkéntes csapatok lövőgyakorlataihoz szükséges helyiségek megszerzését, első olvasásban elfogadta.

London, május 19. A Reuter-ügynökség jelenti Pretóriából mai kelettel: Hivatalosan közzéteszik, hogy a szövetséges csapatok fölhagytak Mafeking ostromával, mert az ellenség erősen ágyuzta a bur tábort és a Mafeking körül levő erőditményeket. A délről jött angol csapatok megszállták az erőditményeket.

London, május 18. A Reuter-ügynökségnek azt a táviratát, a mely Mafeking fölmentését jelenti, kifüggesztették a városházán és közölték a miniszterekkel, a parlament mindkét házával, a királynővel és a walesi herczeggel. Néhány perczczel a távirat kifüggesztése után zászlókat lobogtató, éneklő néptömeg járta be az egész várost. A Reuter-ügynökség ehhez még a következő megjegyzést füzi: A pretóriai távirat szóról-szóra ezt mondja: »Miután a Mafeking előtt lévő táborok és erőditmények hevesen ágyuztattak, a búrok fölhagytak az ostrommal.« Ugy látszik tehát, hogy a fölmentő csapatok megtámadták a búrokat, de a táviratnak ez a része kissé homályos.

London, május 18. Az alsóházban Balfour, a kincstár első lordja, a következő nyilatkozatot tette: Még nem kaptunk hivatalos jelentést Mafeking fölmentéséről. Nem is kaphatunk ilyen jelentést oly gyorsan, mint a Reuter-ügynökség utján Lorenco-Marquezen át. Azt hisszük azonban és föltevésünkre alapos okunk van, hogy a hir való.

London, május 19. Buller tábornoknak egy hivatalos távirata azt jelenti, hogy megszállta New-Castlet. A 7000 főnyi ellenséges seregből, mely az angol csapatok elől megfutamodott, körülbelől ezer ember Wakkerstromba, a többi Oranjeba ment. A többi búrok a kiket Buller fegyelmezetlen bandának nevez Laingsnekbe vonultak vissza, a hol ujra ellen akarnak állani.

London, május 19. A hivatalos lap *Buller* tábornoknak következő táviratát közli: Megszálltam New-Castlet.

New-York, május 19. Reuter. A szenátus és a képviselőház tagjaiból alakult bizottság ideérkezett és rövid itt tartózkozás után a búr küldöttséggel együtt Washingtonba utazott. Tüntetés nem volt.

---

hatalmas aczél szörnyetegek utánzatait ábrázolják.

A csillagászat kedvelőit különösen fogja érdekelni a »Palais Le l'optique.« Ezt a palotát már kivülről is érdekes behatóan megszemlélni impozáns volta miatt. Legérdekesebb a benne elhelyezett 60 méter hosszu távcső, mely jelenleg a világ legnagyobb távcsöve. A lencse átmérője 1 méter 25 czentiméter s sulya 70 tonna. A holdat 67 kilométer távolságban látjuk szemeink előtt, vagyis olyan közel, mint a menynyire még eddig ember nem látta. Egész tisztán kivehetők a sápadt hold felületén az óriási kráterek és végtelen pusztaságok s még a laikusra is megkapó varázszsal hat, midőn szinte kézzel foghatja meg a holdat.

Ugyan e palotában látható még egy érdekes mikroszkopikus gyüjtemény s temérdek különféle csillagászati eszköz és térkép.

Van ezen kivül a kiállitás területén egy külön utcza, melyben csupa szinház és mulató hely van. Kezdve a Paprika Jancsi szinháztól egészen a fonographikus szinházig a legkülönfélébb látványosságokban van részünk; csak az a kár, hogy a legtöbb méreg drága s kevés ember engedheti meg magának azt a luxust, hogy mindezt végig nézze.

Láthatjuk tehát, hogy szórakoztató helyekben nincs hiány, pedig a fentiekben alig felét vázoltam belőlük. A kisebbeket nem is említettem még, pedig ezek száma is 40—50 körül van.

Dr. Bozóky Géza.

Szenzáczióink.

Tapasztalván pedig, hogy közéletünk hullámai hova-tovább élénkebb lendületet vesznek, de meg másrászt történnek sürün olyan dolgok is, amelyről való egyszeri megemlékezés szinte kevés is, ime rovatot nyitunk, ékes uj rovatot, amelyben helye lészen az elmult hét oszlopos eseményeinek. Természetes dolog és szinte magából folyó, hogy prózában történik mindez, mert verses krónikára sajnosan nincs sem a távolban sem pedig a közelben — lelkesitő példánk, a nélkül pedig vajmi bajos uj mesgyét futnunk.

Im azonban kezdjük:

A hét eleje jubiláns vala. Kettő is egyszerre és egy napon. Amott széles körü ovácziókat rendeztek egy érdemes doktornak, mert ötven éve, hogy doktor, amott háziasan ünnepeltek egy érdemes főszámvevőt, mert 25 éve nehezedik vállaira a legnehezebb közigazgatási robot, a fősáfárság.

Az emberevő moloch megint kitátotta a torkát. A Bazár omladozásnak indult. Csodálatosképpen ezuttal nem ütött agyon senkit, csak egy kicsit. Szerencse továbbá, hogy egyelőre csak egy boltiv omlott össze. Melynek, már mint a boltivnek, eme magánpassziói teljesen indokolatlanok, de okai kideríthetetlenek is. A bizottság is annyit deritett ki, hogy semmi sem derithető ki. Annyi mégis kideríthető azonban, hogy minden kőmüvesnek és ácsnak első dolga, hogy életbiztositassa magát.

Rejtek utat jár meg aki manap a városi hivatalokba indul. Ha *Baedeckert* adna ki városunk érdemes magisztrátusa, bizvást jól tenné; de ezzel még nem tenne meg mindent. Mert nincs a világon az a sokoldalu *Baedecker*, amelylyel ma, avagy hetek óta is életveszély nélkül bekalauzolódjék bárki is a leglátogatottabb hivatalba: a számvevőségbe. Háromfelől juthatni oda, de csak elméletben. Az egyik ut lenne keresztül a főépületen; de az titkos is, másrészt pedig formálisan az állások tömkelegébe visz, itt téglákon által történnek kaczér ugrándozások. A másik ut lenne a régi mérnöki hivatal udvarán át. Ám ez udvar telistele vagyon gerendákkal, mert ott az ácsok barkácsolják össze a tetőt. Itt ép oly agyafurt elme kell az áthatoláshoz, mint a harmadik uton, ahol a fuvarozó kocsik és téglahordozók járnak-kelnek. Tanuság: akinek a számvevőségben dolga vagyon, üljön léghajóba és kisértse meg a leszállást; mert igy tán sikerül eljutni oda, ahova talán normális uton-módon is joggal kivánkozhatnék eljutni.

Fogósdit játszott a napokban egy rendőrtisztviselő, noha kötelessége szerint le kellett volna fülelnie egy csirkefogót. A csirkefogó, aki egyébiránt körözött egyéniség, még nem került kézre, de ha a megrendszabályozott publikum talpra áll, talán kézrekeriti.

Réz Mihály kontra Tóth Mihály ügy csak nem pihen. Sőt hullámai hol itt, hol ott csapnak fel a felszinre egy kis piszkot, meg szutykot.

A város zárszámadásai napvilágot láttak. Szó sincs azonban bennük arról, hogy a város anyagi helyzete vigasztalanul rossz, meg hogy itt csak egy 4 milliós kölcsön segit, ha segit. De közköltő emelés nélkül ám! Tanuság: kis ember ne zugolódj, hanem fizess!

Izraelita társas akczió indul a Fekete-Sasban, a *Sommossy* mulató selejtes csillagai ime tanyát ütnek.

Méltó folytatása lesz az Axelrádék és a német zengerájok hónapok óta tartó jodlirozásának. Dankó Pista magyar társulata pedig örülhet ha két három napon át valahogy tengődhetik a Bazárban. Hja — hiába — tudhatták volna, hogy — — — Gross-Wardeinra jöttek játszani. *Krónikás.*

UJDONSAGOK.

Keresztjáró hét.

Régi szép szokása a kath. egyháznak, hogy a most következő három napot imádságba merülve tölti; könyörögve járnak a hivők egyik templomból a másikba s kérik a Mindenhatót, hogy áldását adja rájok.

A »Keresztjáró« nevet onnan nyerték e napok, hogy faluhelyen több templom nem lévén, rendesen a határban álló valamely kereszthez mennek körmenettel a jámbor hivek. Ezen ájtatosság eredete az ötödik századba nyulik vissza. 469-ben Szent Mammert viennei püspök tartotta először. Francziaországot nagy földrengések, villámcsapások, ragadozó vadállatok és más elemi csapások pusztitották, melyek elháritására s az Ur kiengesztelésére 3 napi bőjtöt és közájtatosságot rendelt a szent püspök, mire megszünt a baj. A példát másutt is követni kezdték s az lassankint az egész keresztény világon elterjedt.

Nagyváradon a három napi ájtatosság a következő sorrendben fog megtartatni:

Hétfőn, május 21-én, d. e. 8 órakor a székesegyházban csendes mise, mely után a körmenet a várad-olaszi-i plebánia templomba indul, hol mise és predikáczió lesz.

Kedden d. e. 8 órakor a várad-olaszi-i templomban kezdődik az ájtatosság s ezután a körmenet a premontreiek templomába megy; s itt tartják a szent misét és predikácziót.

Szerdán a Szent László-templomból indul a processió a kapuczinusokhoz, hol ünnepélyes mise és szend beszéd lesz.

Rosz idő esetén az első nap az olaszi-i plebánia templomban, második nap a premontreieknél és harmadik napon a kapuczinusok templomában tartják az egész ájtatosságot.

TAJÉKOZTATO.

Régészeti és történelmi muzeum (Schlauch-park) nyitva minden vasár- és ünnepnap d. e. 10 órától fél 1-ig és d. u. 3—5-ig 20 fillérért. Kedden és csütörtökön d. u. 3—5-ig 40 fillérért. Más időben 1 korona.

Május 20. Állami óvodák felügyelő bizottságának ülése d. e. 11. órakor.
Május 21. Esküdtszéki tárgyalás.
Május 27. Permetező kiállitás a városi szőlőtelepen.
Május 28. Esküdtszéki tárgyalás.
Május 31. A gymnaziták majálisa.
Jun. 6. A biharmegyei tanitótestület ülése.

* **A polgármester utja.** Dr. *Bulyovszky* József polgármester ma a gyorsvonattal a fővárosba utazik. Ezuttal a polgárnagy hosszabb ideig marad a fővárosban s a nagy kölcsön ügyén kivül megsürgeti a városnak a miniszteriumokban levő elintézetlen ügyeit. Innen a győri kongresszusra utazik, hol a várost képviseli.

* **Személyi hir.** *Komlóssy* József t. főjegyző ma Szabadkára utazott.

* **Elmaradt utczanyitás.** A nagyváradi kir. tábla elnöke beadványt intézett a városhoz, a melyben javasolta, hogy a kir. törvényszék épülete és a Ritoók ház között levő terület a gyalogközlekedésnek nyittassék meg. *Sztarill* Ferencz épitész pedig azt javasolta, hogy a törvényszéki palota világosságának biztositása végett mondja ki a város, hogy ha a Ritoók háznál ez oldalon épitenek, az a telek határvonalától pár méterrel beljebb eszközölhessék. A városi tanács biztositva látja igy is a törvényszéki palotához szükséges világosságot s *Ritoók* Zsigmond is kijelentette, hogy nincs szándéka épiteni, ezért a gyalogközlekedésre nem tarja szükségesnek az utcza megnyitását.

* **Államkölcsön — kamat nélkül.** A szegény betegek állami költségen való kezelésének behozatala előtti időből tetemes összegü költségekkel tartozik Nagyvárad városa különböző kórházaknak s ez összegeket most meg kell fizetni. A városi tanács ezen fizetési kötelezettségek teljesitése czéljából 12000 korona kamatnélküli államkölcsönt kér. És ezen kérelem nem jogtalan, mert Nagyvárad városa is tetemes összegeket kölcsönöz előlegképen, kamat nélkül az államnak a 7 éven alóli gyermekek tartásdijára.

* **Birói kinevezés.** Ő Felsége *Dobozy* György nagyváradi kir. itélőtáblai tanácsjegyző-albirót a nagyváradi kir. törvényszékhez biróvá nevezte ki.

* **Drága, de rosz.** A Nagyváradon nemrég felállitott kir. főügyészség részére, az állammal kötött szerződés szerint a város köteles az első berendezést, butort stb. szállitani. Be is butorozta a város az Apollóban levő hivatalt az előirásnak megfelelően s jól meg is fizette az az árát. A napokban azonban a főügyész alatt összetört az egyik szék s akkor látták, hogy a butor elkorhadt, avult fából van készitve. Dr *Tassy* Pál kir. főügyész átiratot intézett a városhoz, amelyben felemliti ezen »esetet« s egyben kijelenti, hogy előterjesztést tesz az igazságügyi kormánynál az iránt, hogy a butorokat ne vegyék át a várostól. Ezt azért hozza a város tudomására, hogy a szállitóval szemben a város megóvhassa a jogait.

* **A magán borfogyasztók adója.** A város a magán fogyasztókkal egyezségre lépett a boritaladó megváltása tekintetében. A pénzügyigazgatóság 104 egyezséget elfogadván, 20-at visszautasitott s 16-ra uj tárgyalást rendelt el. A visszautasitottak pinczéit a tanács most kezelés alá véteti s a borital adót az elfogyasztott bor után fogják fizetni.

* **Szaporitják az italméréseket.** A nagyváradi kiskereskedők társulata inditotta meg a mozgalmat, hogy Nagyváradon az italmérések száma emeltessék. Ez irányban kérvényt intéztek Nagyvárad városához, hogy az italmérések számának emelése iránt tegyenek lépéseket. Azonkivül folyamodtak a kir. pénzügyigazgatósághoz, kérelmük támogatása végett. A miniszter azonban a kérelmet visszautasitotta azzal az indokolással, hogy az italmérések szaporitását csak a város kérelmezheti. És Nagyvárad városa hüségesen beáll kérelmezőnek. Felterjesztést intézett a pénzügyminiszterhez s 30 uj italmérés engedélyezését kéri. — Az a kérdés, hogy van-e ezekre az uj italmérésekre a közjó szempontjából szükség? Ezek jó része pálinkamérés lesz, pedig nem szaporitani, hanem apasztani kellene az ilyen helyiségek számát. Lehet, hogy az italmérések jövedelmet biztositanak egyeseknek és a városnak, de szükség nincs rájuk, sőt határozottan károsak a közérdek szempontjából.

* **A nápolyi csoda ismétlődése.** Sz. Januárius püspök és vértanu ereklyéit, koponyáját és vérét — mint ismeretes, Nápolyban őrzik az érseki székesegyházban. Sz. Januárius vére, mely egy üveg ereklyetartóban őriztetik s rendes állapotban téglaporhoz hasonló, évenkint háromszor: január 21-én, május első szombatján és szept. 19-én a koponya közelében szemmel láthatólag folyékonynyá válik és teljesen olyan lesz, mint az élő emberi testből kieresztett friss vér. E csodára ezeren meg ezeren gyülekeznek e napokra Nápolyba s nem mulik el egy év, hogy e csoda láttára számosan meg ne térnének. E hó hatodikán a magyar zarándokok közül néhányan oly kegyelemben részesültek, hogy e csoda ismétlődésének szemtanui lehettek. Mint dr. *Giesswein* Sándor kanonok a győri D.-H.-nak irta, »a S Chiara templomban, hova a sz. ereklyét rendkivül fényes körmenetben vitték át, egészen közelről láthattuk a vér folyékonynyá válását. Ott voltak még: *Steiner* Fülöp székesfehérvári püspök, *Fehér* Ipoly főapát, a newyorki érsek stb.«

* **A szökevény betyár.** Tegnapi számunkban részletesen megemlékeztünk *Speichert* Hermann többszörösen körözött tolvaj és sikkasztó megszökéséről a rendőrség kezeiből, a tegnap mondottakkal azonban nem meritettük ki az illetőnek viselt dolgait. Speichert Hermann ismert egyéniség a külföldön is, Pozsonyból pedig legutóbb azért szökött meg és jött Nagyváradra, mert ott egy családba befurakodva egy egész csapat női ékszert ellopott. Az a pár pompás briliáns fülbevaló, a mit a nagyváradi rendőrség lefoglalt, szintén ebből a kollectióból való. Itt mindenféle alávaló hazugságokkal maga körül egész nimbust teremtett. Egy ismerősének például azt hazudta, hogy ő egy ausztriai szerzetrendtől szökött meg és azért jött Nagyváradra, hogy *Schlauch* bibornokot felkérje az abszoluczió kieszközlésére. Sok minden érdekes dolgot beszélt az ő külföldi kalandjairól, szerelmeiről stb. Igy azután sikerült neki mindenüvé befurakodni. A napokban elment a temetőbe és itt egy értékes gyöngymunkával készült keresztet lopott el, mintegy 40 frt. értékben s azt mindenfelé elárusitani kezdte. Egy helyen meg azzal dicsekedett, hogy ő reá 70 ezer forintos örökség néz, de a többi testvérei őt üldözik el akarják tenni láb alól, hogy nekik több jusson az örökségből s a kereskedő segédtől, a kinek ezt Speichert bizalmasan beszélte, elvitte a lakczipőit. A rendőrség tegnap s a mult éj folyamán is tüvé tette érte az egész várost, de még ez ideig nem találták meg, pedig valószinü nagyon, hogy itt rejtőzködik. Egy valaki jelentést is tett a rendőrségnél, hogy látott is az áruraktár körül egy a leiráshoz hasonló alakot, a midőn egy parasztembertől gubát vett és azt magára vette. Nagyon valószinünek tartják tehát, hogy most parasztruhába öltözve bujkál a városban.

* **De Német-Kereszttur.** A Budapesti Közlöny mai száma közli, hogy a király báró *Dóczy* Lajosnak és törvényes utódainak a németkeresztturi előnevet dijmentesen adományozta.

* **Véres kardpárbaj.** Régóta huzódó személyes ügy nyert ma befejezést egy véres kardpárbajban *Nyiregyházán.* Az ellenfelek voltak dr. *Beöthy* Pál cséffai főszolgabiró és *Genczy* Albert szabolcsi nagybirtokos. A párbaj egy indiskréczió elkövetéséből származott, a mely azután az ellenfeleknek éles hangu nyiltterezésére adott alkalmat a fővárosi lapokban s legutóbb *Beöthy* Pál főszolgabiró nyilatkozott a »P. H.«-ban és elégtételt kért Genczy Alberttől. A segédek végkimerülésig tartó kardpárbajban állapodtak meg, a melyet egyik nyiregyházai vivóteremben vivtak meg. A kardpárbajban *Genczy* Albert nagybirtokos kapott az arczára sulyos vágást, mig Beöthy Pál főszolgabiró sértetlenül került ki a küzdelemből. Ugy értesülünk, hogy ennek az ügynek még több lovagias folytatása lesz *itt Nagyváradon.*

* **A kofák megrendszabályozása.** A kofák rendkivül sok kárt okoznak a város közönségének a szertelen elővásárlásokkal. Alig pitymallik a hajnal, a kofák ellepik a városba vezető utakat s mindent megvásárolnak a falusiaktól, sőt még a piaczon is üzik ezt a jól jövedelmező mesterséget. Mikor aztán a gazdasszonyok a piaczra mennek, a kofáktól kénytelenek jóval drágábban megvásárolni az élelmi czikkeket. A városi tanács végre megemberelte magát s elrendelte egy megfelelő vásári rendtartás létesitését. Ennek a keretében szándékoznak a kofák ezen visszaéléseit is korlátozni. De vajjon mikor lesz kész ezen szabályrendelet.

* **Másfél millió laktanyákra.** Gebhard József Sopron város polgármestere jelentését a városi közigazgatás összes ágazatairól megküldötte a két törvényhatóságnak is. E jelentés egyik legfeltünőbb része az, hogy mily áldozatokat hozott Sopron város a katonai laktanyák létesitésére és fentartására. — Az összesités szerint:

A laktanyák egész értéke	1,800.882	frt 17 kr.
Bruttó évi jövedelem —	89.441	frt 69 kr.
Fenntartás — — —	8.575	frt 66 kr.
Tiszta jövedelem — —	80.866	frt 03 kr.

ami évi 4 $^{49}/_{100}$ %-nak felel meg.

Ezekből a számadásokból látjuk, hogy másutt is van katonaváros és másutt is sok szép reményeket törnek le ezek a milliós kiadások, — nemcsak nálunk Nagyváradon.

* **Városi ügyek.** *A bérbazár* bérletére a közgyülés felhatalmazása alapján a tanács *Kunz* Gusztávval a szerződés megkötését elrendelte s *Kunz* Gusztávot óvadék letételére hivta fel. — *A diszletraktár* épitésére a tanács *Rimanóczy* Kálmán s társaival szerződést köt. — *A villamos* erőátvitelre vonatkozó szerződést a belügyminiszter jóváhagyta, a szerződést a tanács kiadta a közuti vasutnak s az öt évet, mely alatt a vállalat létesithető, feljegyeztette. — *A szinház* villamos jelzőkészüléke ügyében *Tátray* Sándor és társa felebbezést adtak be. A tanács ezt elutasitotta, mert a minták nem voltak megfelelők s különben is a tanács felebbezés nélkül adhatja ki a szinház munkálatait.

* **Dankó Pista bucsuestélye.** *Dankó* Pista kitünő magyar daltársulata a Bazár éttermében impozánsan nagy számu előkelő közönség előtt játszott tegnap este és nem győzött betelni a fülbe mászó gyönyörü édes bus magyar nótákkal, meg a Göre Gábor és Durbints sógor mókás nótáival. Csaknem minden énekszámot lelkesen megujráztak. Ez a szives, gyönyörü fogadtatás a nagyváradi közönség részéről arra birta Dankó Pistát, hogy a három napos szereplését megtoldja még egy estélylyel, tehát még ma *vasárnap* este és *hétfőn* este lesz alkalmunk őt meghallgatni. — *Dankó* Pista ma, vasárnap délután fél 4 órakor a Bazár vendéglő kerthelyiségében nagy népelőadást rendez 30 kr. belépti dij mellett. A tiszta jövedelmet a vidéki ujságirók szövetsége javára forditsák. Este válogatott müsorral lesz előadás: hétfőn pedig nagy elite-dalestét ad Dankó társasága.

* **Jóváhagyott alapszabály.** A m. kir. belügyminiszter a »*Mezőtelegdi* olvasókör és népkönyvtár egyesület« alapszabályait a bemutatási záradékkal ellátta.

* **A kamarai választások.** A nagyváradi kereskedelmi és iparkamara öt éves cziklusa a folyó év végével letelik s a kamara beltagjait még ez évben ujra választják. Az uj választásra már megindult a mozgalom a kereskedők és iparosok között, amennyiben jó részben egész uj neveket emlegetnek. A kiskereskedők társulatának tagjai különösen nagy akczióra készülnek s legalább három tagot akarnak bejuttatni a kamarai tagok közzé. Az iparosok sincsenek megelégedve néhány taggal s ezek helyett ujakat akarnak beválasztani. Előre láthatólag igen élénk harcz lesz a kamarai választásoknál.

* **Napfogyatkozás.** Holnap, május 21-ik napján, érdekes csillagászati eseménynek lesz szintere a kék mennybolt. Teljes napfogyatkozást jósolnak erre a napra a messzelátók tudósai, a melynek azonban Budapesten egyik része látható csupán. Délután 1 óra 29 perczkor kezdi az ujhold eltakarni a nap koronáját s a teljes sötétség 2 óra 30 perczkor áll be. Esti 6 óra 52 perczkor ér véget azután az érdekes tünemény. A napfogyatkozás Észak- és Közép-Amerikában, az Atlanti oczeán északi részén, az északi Jegestengeren, Kelet-Nyugat-Afrikában, Európában és Nyugat-Ázsiában figyelhető meg, Budapesten az uj hold korongja 4 óra 26 perczkor érinti a napot és 6 óra 20 perczkor áldozik le a nap. — A mi a Hungária bolygót illeti, arról tudnivaló mindenek előtt, hogy ez az egyetlen magyar égi test. 1898-ban fedezte föl Wolf Miksa asztronómus és minthogy ugyanabban az esztendőben volt az asztronómusoknak kongresszusok Budapesten, hálából vagy kegyeletből Hungáriának keresztelte el az uj aszteroidát. A mi aktuálissá teszi a »mi« bolygónkat, az a körülmény, hogy az idén ismét megjelent az ég boltján. Már pályáját is ismerik. Valamennyi aszteros körforgási ideje közül az övé a legrövidebb, azaz hogy az egy Erus, a mi bolygónké t. i. 990 nap.

* **A hétről.** *A szeretetházból* szöknek a növendékek. Bizonyára a nagy szeretettől. Várják is vissza nagy szeretettel.

*

Börzenkednek a börzeadó ellen! Hát a kutyuska nem hálás, amiért nem egyszerre, de részletekben metélgetik le a farkát?

*

* *Delegáczió* ellenzék nélkül ártatlanabb, mint akár a diákok pünkösdi legácziója.

* *

Furcsa liberálizmus, mely minden tisztességes és szükséges dologra, legyen az »Lex Heinze«, vigéczek ránczbaszedése, vagy börze megadóztatása, azt fogja rá, hogy reakczió, a liberálizmust pedig olyas valamivé alacsonyitja, ami a lókötőnél a hamis pakszus!

*

Fagykár és delegáczió! — (Baj nem jár egyedül!) Ezektől ments meg uram minket!

* **A virágok illata.** Egy kertészeti szaklap érdekes statisztikát közöl a virágok illatáról. E szerint az Európában kultivált négyezerháromszáz virágfaj közül mindössze négyszázhusznak van kellemes illata. A fehér és halványsárga virágok között találunk legtöbb illatos virágot: száznyolczvanhetet ezerszázhuszonnégy között. Sárga virágot kilenczszázötvenegyet ismernek és ezek közül csak hetvenhétnek van illata. Nyolczszázhuszonhárom vörös virág közül hatvannégy, ötszázkilenczvennégy kék virág közül harminczöt, háromszáznyolcz lilaszinü virág közül tizenhárom illatos. A négyezerháromszáz virágfaj közül körülbelül ezerötszáznak határozott rossz szaga van. Marad tehát kétezerötszázféle virág, a melynek semmiféle szaga nincs.

* **A baritonista halála.** Ma reggel halt meg hosszas betegsége után Láng Fülöp, a magyar királyi Operaház nyugdijazott tagja, ki több mint husz évig müködött mint első baritonista a Nemzeti Szinháznál és később az Operánál. Az elhunyt 62 éves és nyolcz év óta volt nyugdijban. A temetés holnap lesz az Őr-utcza 40. számu gyászházból.

* **Agyonlőtt betörő** A bácskai tolvajvilág egyik legveszedelmesebb alakját érte utól balvégzete. Tomasev Miklós szántovai lakos volt ez a vén tolvaj, a kinek csendőrgolyó oltotta ki viszontagságos életét. Tomasev Miklós szántovai lakos egyike volt a leghiresebb bntörőnek s e mellett a lókötő-tolvajok között is nagy népszerüségre tett szert. A csendőrség már régóta kereste, de összeköttetései révén mindig el tudott rejtőzködni üldözői elől. E napokban ismét nagyobb betörés történt az alsó Bácskában, melyet Tomasev követett el. A csendőrség ekkor erélyes hajszát inditott Tomasev után és sikerült is őt ez alkalommal rejtekhelyéről kiugrasztani, a honnan Tomasev futással akart menekülni. El is ért szerencsésen a Dunáig s ott bele vetette magát a hullámokba és uszva menekült. Szerencsétlenségére azonban a csendőrök egy halász-csónakra ültek és azon folytatták az üldözést. Mikor már Tomasev szerencsésen átuszta a Dunát és partra lépett, az egyik csendőr egy jól irányzott lövéssel keresztül lőtte ugy, hogy nyomban ott a parton összeesett s mire a csendőrök odaértek már hallott volt. A vén tolvaj halála nagy részvétet keltett érdek társai között s kik most vezető és tanácsadó nélkül maradtak.

* **Kinevezés.** Az Adriai biztositó társulat igazgatósága *Pásztor* Ferenczet, a társulat központi hivatalnokát *másodtitkárrá* nevezte ki s e minőségben a biharmegyei főügynökség székhelyére, Nagyváradra helyezte át.

* **Gyilkos koldusok.** Nagybecskereken és a környéken általánosan ismert a »kishid melletti csárda«, ahol a koldusok és csavargók szoktak állandó tanyát ütni. Ennek a csárdának volt a lakója Forgács Ferencz és Galambos György, mind a kettő hivatalos koldus Nagy-Becskereken. E napokban az a szerencsétlenség érte Forgács Ferenczet, elvesztette koldulási bárczáját. Tünődései közben az a gyanuja támadt, hogy az ő bárczáját lakótársa Galambos György lopta el. Kérdőre is vonta e miatt Gombost, sőt annak ruháit is ki akarta kutatni, de eközben Gombos akkorát lóditott rajta, hogy hanyattvágódott az istállóban. Forgács ekkor kést rántott, amivel neki rontott Gombosnak. Ez utóbbi sem volt rest, dorongot kapott s azzal ugy fejbe ütötte tumadóját, hogy az rövid kinlódás után koponyarepedés következtében meghalt. Gombos a támadás hevében szintén több sulyos sérülést kapott s a nagy vérvesztés miatt eszméletét vesztve szállitották be a kórházba.

* **Agyonverte az anyját.** Vérlázitó eset tartja izgalomban Béliner község lakosait, hol egy elvetemedett fiu vadállati kegyetlenséggel gyilkolta meg édesanyját. Özvegy Ardelán Miklósné már régóta haragban élt Miklós nevü fiával, akit féktelen pazarlásai miatt el is üzött magától. Az elvetemedett fiu ugyanis már régebben elverte az apai örökséget s azóta az anyját folyton zsarolta pénzért, kitől fenyegetések által sikerült is kisebb-nagyobb összegeket elvenni. Legutóbb azzal a követeléssel állt elő, hogy anyja irassa rá a vagyonát. Az öregasszony megtagadta fiának eme kivánságát, mire a fiu agyonveréssel fenyegette az anyját. Az öreg asszony ismerve fia természetét, följelentést tett a birósághoz fia ellen zsarolás és élntveszélyes fenyegetésért. Tegnapelőtt kapta meg a fiu az idézést, amin annyira feldühödött, hogy rögtön átment anyja házába s ott egy kapával annyira verte az anyját, a mig annak

fejét teljesen szét nem zuzta. A szomszédok, kik az esetnek szemtanui voltak, rögtön értesitették a csendőrséget, mely a gyilkos fiut elfogta. A helyszinen megjelent vizsgáló biró előtt a gyilkos minden megbánás nélkül adta elő, hogy az anyját azért verte agyon, mert nem akarta a vagyont neki átadni és mert feljelentést tett ellene a bíróságnál. A gyilkost bekisérték a temesvári királyi törvényszékhez.

x Katona-zene a Bazár-kertben. A Bazár-vendéglő ujonnan berendezett diszes kerthelyiségében, rosz idő esetén pedig az étteremben ma este a 37. gyalogezred zenekara válogatott müsorral hangversenyt rendez. Izletes ételekről és jó italokról *Harsányi* József vendéglős gondoskodik.

Elloptak egy negyedmilliót.

Budapest, máj. 19.

— Saját tudósitónktól. —

Szenzációs lopás foglalkoztatja a fővárosi rendőrséget. Arról van szó, hogy egy budapesten lakó nagybirtokostól kétszázötvenezer korona értékü értékpapirt elloptak.

Hay Mihály abonyi nagybirtokos a károsult. Tegnap vette észre, hogy egy csomag, a melyben kétszázötvenezer korona értékü értékpapir volt, eltünt. Kereste mindenfelé, azonban seholsem tudta megtalálni.

Kétségbeesetten sietett a főkapitányságra és a központi ügyeletes tisztviselőnél jelentést tett az értékpapirok rejtélyes eltünéséről. Az ügyletes rendőrtisztviselő rögtön mozgósitotta az egész detektivtestületet, sőt Rudnay Béla főkapitánynak is jelentést tett a dologról. A főkapitány azonnal intézkedett, hogy egy detektiv-felügyelő vezesse a nyomozást. A detektiv-felügyelő nagy apparátussal fogott a munkához, azonban eddig nem tudott eredményt elérni.

A házbelieket szigoru vallatóra fogták, de ezek csak annyit tudtak mondani, hogy a kérdéses időben csak Hay fia és a szobaleány fordultak meg a károsult nagybirtokos szobájában.

Hay Mihály dusgazdag földbirtokos és bérlő. Néhány év előtt költözött fel Nagy-Abonyból, a hol nagy kiterjedésü földbirtoka van, a fővárosba; előbb a Nádor-utczában lakott, majd a József-tér 12. számu ház első emeletét bérelte ki. A hetven esztendős aggastyán nejével együtt csak a telet tölti a fővárosban, tavaszszal nagy-abonyi birtokára költözik. Hat gyermekük van, kik közül kettő Nagy-Abonyban lakik családostól, a többiek a fővárosban tartózkodnak. Valamennyien felnőtt családos emberek.

Hayék most is Nagy-Abonyba készültek. E hónap 14-én kezdték meg a csomagolást s ebből az alkalomból szedte elő az öreg Hay a kasszából az értékeket. Egy csomóba voltak ezek kötve. A csomag közel százezerforint értékü takarékpénztári könyvet és 18000 forint értékü értékpapirokat tartalmazott. Ez a csomag veszett el, illetve ezt lopták el.

Hogy hogy tünt el a roppant érték, azt jóformán Hayék sem tudják. 15-én délelőtt vették ki a kasszából s az öreg letette a szalon asztalára. Hirtelenében valami dolga akadt és Hay Mihály a fiával együtt elment hazulról. Közben elfeledkeztek az asztalon hagyott százezrekről.

Tegnap folytatták a csomagolást s akkor fedezték fel a hiányt. A csomag elveszett! Hiába tették tüvé az egész házat. Sem Hay, sem felesége, sem a cselédség nem tudott semmit az értékekről.

Lopás történt és ez csakis ugy eshetett meg, hogy mikor Hay Mihály az értékeket az asztalon hagyta és eltávozott, valaki bentjárt a szobában és magával vitte.

De hogy ki lehet a tettes, arról Hay Mihálynak, nejének és a fiának fogalma sincsen.

Hay Mihály azonban jelentést tett az esetről a rendőrségnek. Egyuttal bejárta a pénzintézeteket is, a hol a betétkönyveit kiállitották. Járt a Kereskedelmi banknál, és Első Hazainál, a Leszámitoló és pénzváltó banknál, a hol a százezer forintot elhelyezte s mindenütt nagy megkönnyebbülésére azt a felvilágositást nyerte, hogy takarékpénztári könyveivel eddig még senki nem jelentkezett. Ez a pénz tehát nincsen elveszve.

De elvesztek az értékpapirok és pedig a következők:

1 darab 20661 számu koronajáradék kötvény, 2 drb. 32482 és 32483 számu 1000 frtos regálekötvény.

6 darab, 16254, 16255, 16256, 16257 16258 és 16259 számu 1000 frtos regálekötvény.

1 darab, 20661 számu 1000 frtos regálekötvény.

2 darab, 68,077 és 68,078 számu 1000 forintos regálekötvény.

S végül a 18,281, 18,282. 61,679, 61,680, 61,681, 61,682, 61,682, 63,118, 63,119, 62,110 és 63,111 egyenként 100 forintos és végül a 27725 számu 50 forintos regálekötvény.

A rendőrség teljes aparátussal nyomoz a szenzációs lopás dolgában. Ma délig a tettes még nem került meg. Még csak komoly gyanuok sem merült fel senki ellen. Hay Mihály és családja holnap a lopás daczára Nagy-Abonyba utazik.

Budapest, május 19. (Saját tud. táv.) A negyedmilliós lopás ügyében eléggé meglepő fordulat állott be. Azt hiszik ugyanis, hogy nem lopásról van szó, hanem egy vastag tévedésről. Valószinünek tartják ugyanis, hogy az eltünt értékpapirokat, melyeknek értéke 67,000 frt. Az Abonyba expediált kofferokba csomagolták be. A rendőrség holnap Abbonyba megy és biztos meggyőződést szerzendő, a kofferokat fölnyitja s tartalmokat megvizsgálja.

EGYESÜLETEK.

A Csarnok közgyülése. A nagyváradi Kereskedelmi Csarnok ma vasárnap délután 3 órakor közgyülést tart.

Igazságszolgáltatás.

A főkapttány az esküdtszék előtt.

Az esküdtszék előtt ma *Rudnay* Béla főkapitány jelent meg, hogy egy hirlapi közleményért magának, illetőleg az államrendőrségnek elégtételt keressen. A cikk az uj bünvádi perrendtartás életbelépte alkalmából iródott s a *Hazánk* hasábjain látott napvilágot. Érte *Lang* Frigyes hirlapiró vállalta el, mint annak irója a felelőséget.

A czik arról szólt, hogy a mikor az uj rend beköszöntött, *Rudnay* főkapitány maga elé hivta a kerületi kapitányokat és fogalmazókat s őket arra utasitotta, hogy daczára az uj törvénynek »ezentul is csak ugy járjanak el a nyomozások során, mint annak előtte«. S hozzátette ehez a czikkiró, hogy a rendőrség e szerint marad olyan önkényes, mint volt pedig »nem engedhető meg, hogy a személyes szabadság és jogbiztosság fontos kérdéseiben a főkapitány önkényesen intézkedjék«.

Ebben *Rudnay*, mint az államrendőrség feje nyilvános rágalmazást látott s mert panaszt tett, mára tüzték ki sajtópöre tárgyalását. A főtárgyaláson *Zsitvay* Leó elnökölt, a vádat dr. *Sélley* Barna királyi ügyész képviselte, a védő dr. *Gál* Jenő volt. A esküdtszék tagjai lettek: Löwinger József, Lustig Albert, Wolszky Sándor, Stéger Károly, Dollinger Lajos, Molnár Vilmos, Goldner Imre, Rosconi Károly, Mezei Gyula, Mihalovics Ödön, Zsarnay Lajos, Tretina József rendes tagok és Ernst József póttag.

Láng Frigyes hirlapiró, aki azóta kivált a »Hazánk« szerkesztőségéből, beismeri a szerzőséget. Kijelenti, hogy a főkapitányt törvénysértéssel vádolni nem akarta. De való, hogy információja téves volt s igy nem is bizonyithatja a czikk állitásait.

Elnök: Nem dolgozott az ön lapja állandó animózitással a rendőrség ellen?

— Ezt valószinünek tartom.

— És ezért nem adták ki azt a czáfolatot sem, amelyet másnap a főkapitány beküldött a lapokhoz?

— Ez nem állott az én hatalmamban, hanem *Jancsó* Dezső szerkesztőtől függött, ő pedig nem volt hajlandó a czáfolatot közreadni.

Rudnay Béla főkapitány: Én s a rendőrség minden tisztviselője az uj törvénynek, amennyire az emberi gyarlóság engedi, megfelelni igyekeztünk. Mégis a czikk oly vádat emelt ellenem, melynek semmi alapja nem volt s amely a közbizalmat megingatni volt nagyon is alkalmas. Minek pedig a rendőrségnek erre a bizalomra feltétlen és nagy szüksége van, előbb a czáfolattal siettem, azután pedig, hogy ez az első lépésem eredménytelen maradt, idejöttem az esküdt uraktól kérni elégtételt. Azt, hogy a vádlott ur bizonyitani ellenem nem tud, tudomásul veszem.

Erre rögtön a perbeszédek következtek, amelyek elhangzása után a főkapitány ujra fölszólalt s mint köztisztviselő elégtételt kért.

Az esküdtek erre viszavonultak itélethozatalra.

Papp Béla válópöre. A szomoru hirességü szatmári gyilkosság ügyében néhány nap mulva összeül az esküdtbiróság, hogy törvényt lásson Papp Béla és társai fölött. Tegnap pedig azt az értesitést kaptuk Szatmárról, hogy Papp Béla felesége, — a ki Nagy László, Szatmár vármegye köztiszteletben álló alispánjának a leánya, — válópört inditott férje ellen. A szerencsétlen asszony váló keresetében azt panaszolja, hogy férje házastársi kötelességét sulyosan megsértette s e miatt kéri a házasság fölbontását. A törvényszék a békéltetés határnapjául e hó 19-ikét tüzte ki.

A nagyváradi kir. tábla elintézett ügyei.

Előadó: *Dr. Marienescu Athanás.*

840 ifj. Tóth Sándor — Bálint Zsuzsánna. — helybenhagyva.

841 L. Hajdu Sándor — T. Elek Zsuzsánna — helybenhagyva.

842 Szőllősi Sándor — Tarkovács Zsófia — helybenhagya.

843 Barát József — Hatvani Mária — helybenhagyva.

844 ifj. Bibarszky Gy., — Ondreje Zsuzsánna — helybenhagyva.

845 Szalontai János — K. Szabó Zsófia — helybenhagyva.

846 Lázár Floare — Argyelán János — helybenhagyva.

847 Vincze József — Juhász Juliánna — helybenhagyva.

848 Nagy Zsuzsánna — Domokos Mózes — helybenhagyva.

850 Nagy Erzsébet — Balogh Károly — helybenhagyva.

1154 Hegyi Ferencz — Dani Erzsébet — helybenhagyva.

Előadó: *Bócz Géza.*

515 Pachta Anna — ifj. Lőcs Rezső — megváltoztatva.

645 Molnár János — hagyatéki ügye — helybenhagyva.

670 özv. Beck Ádámné — hagyatéki ügye — helybenhagyva.

766 Zsulányi János — hagyatéki ügye — megváltoztatva.

810 Pantis Juon — hagyatéki ügye — helybenhagyva.

864 ifj. Schwarcz Lipótné — hagyatéki ügye — helybenhagyva.

1472 Adok Juon — Szekeres Kálmán — megváltoztatva.

Előadó: *Lehóczky Lajos.*

1332 Pálfi Sámuel s neje — Mermetye Tógyer — megváltoztatva.

1437 Nagy József s neje — Brückler Márton — részben megváltoztatva.

1445 Magyar Lászlóné — Kuthy Béla — részben megváltoztatva.

1464 Bartók Kálmán — Etterle Károly — helybenhagyva.

1465 Bartók Kálmán — Etterle Károly — visszautasitva.

1466 Bartók Kálmán — Etterle Károly — helybenhagyva.

TANUGY.

—

Az állami kisdedóvók felügyelő bizottsága.

Nagyvárad város kötelezte magát az államal szemben, hogy 10 óvodát állit s átadja azt az államnak. A 10 közül kettőt már átvett az állam s a miniszter a *nagyváradi* állami kisdedóvódák felügyelő bizottságához elnökké *dr. Sipos Árpád jogtanárt*, alelnökké Böszörményi Géza ügyvédet, rendes tagokká pedig: dr. Vucskics Gyula r. kath. plebánost, Rácz Mihály v. főjegyzőt, Sulyok István ev. ref. lelkészt, dr. Kecskeméti Lipót rabbit, Réz Mihály v. közs. felügy. igazgatót, Glacz Antal birtokost, Schwartz Antal izr. orth. hitk. elnököt, Papp György tvh. biz. tagot, *Beöthy László főispánnét, szül. Balázsházy Malvint*, Ritoók Zsigmond kir. tábl. elnöknét, szül. Ungváry Bertát, dr Bulyovszky József polgármesterné, szül. Léderer Irmát, Sal Ferencz ny. polgármesterné, szül. Flaskay Terézt, Grunwald Henrikné, szül. Novobáczky Gizella nőegyes. alelnöknőt, dr. Molnár Imre jogtanárné, szül. Horváth Irmát, Mezey Vilmát, Bognár Sándorné szül. Berkovich Irént és özv. Rehtné Beuer Zsófiát nevezni ki.

A bizottság ma tartja alakuló gyülését, melyre a kir. tanfelügyelő a következő meghivót bocsájtotta ki:

A nagyváradi állami kisdedóvodák felügyelő bizottságának tagjait tisztelettel kérem, hogy *f. hó 20-án, vasárnap reggel 11 órakor a városház nagytermében* tartandó alakuló gyülésen megjelenni szivesked-jenek.

Nagyvárad, 1900. május 18.

Sipos Orbán,
kir tanfelügyelő.

A biharmegyei tankerületi tantestület ülése. Vettük a következő meghivót. A »Biharmegyei Tanitótestület« összes rendes és pártoló tagjait tisztelettel kérem, hogy a f. évi *junius 6-án* d. e. 9 órakor kezdődő *közgyülésre* teljes számban megjelenni szivesked-jenek. A közgyülés tárgysorozatát és egyébb tudnivalókat a tagokkal külön is közlöm. Nagyvárad, 1900 május 14. *Réz Mihály*, elnök.

A megszünt válság. A Népnevelési Közlöny irja a következőket:

A nagyváradi »Tanitók köré«-ben utóbbi hónapokban elnök válság volt, ami a köri élet élénkségét megapasztotta. *Stark* Gyula elnök ugyanis némi félreértések folytán e tisztségéről lemondott. Sikerült azonban e félreértéseket eloszlatni és Starkot rábirni, hogy tisztségét továbbra is viselje. Az elnökválság e formában történt elintézésének fölötte örülünk és a tanitók közszellemének emelése szempontjából melegen üdvözöljük ugy a kört, mint az elnöki székbe visszatért kiváló kartársunkat.

MULATSAG.

—

A reálisták majálisa. A nagyváradi m. kir. állami főreáliskola ifjusága folyó hó 23-án szerdán az »ifjusági zenekör« közreműködésével a Szt.-László (Püsdök) gyógyfürdőben *majálist* rendez. A hangverseny kezdete 6, a táncz kezdete 7 órakor. A hangverseny müsora a következő:

1. Castaldó induló. Előadja az ifjusági zenekar.
2. Hunyadi Ábránd, Erkel Ferecztől. Zongorán előadja Schwartz Géza VII. o. t.
3. Mendelsohn. Simphonie 3. számból. Allegro un poco agitato. Előadják: Hegedün: Vomácska József tanár ur, gordonkán Moess Károly V. oszt. tan., zongorán Handel József VII. o. t, és Schwartz Géza VII. o. t.
4. Ezer év, Verő Györgytől. Előadja az ifjusági zenekar.

REGÈNY-CSARNOK.

Egy festő karierje.

Irta: **Dr. Vucskics Györgyné Szilárdfy Elvira.**

2.

— Nem vagyok mübiráló, de egy kicsit értek hozzá . . . Nagyon jól van fiatal barátom! Miért nem megy a festészeti pályára? Önből müvész lenne!

— Miért? — mondta Victor s hangja keserüen rezgett. Miért? Mert szegény vagyok.

— Hát nincsennek rokonai? Ott van a nagybátyja!

— Anyámon kivül senkim sincs! Senkim!

— Baj, baj! Jöjjön csak velem fiam. Látja ez itt a boldogult feleségem arczképe, vigye el s nagyitva rajzolja le . . . Adok rá szabad időt? Nos? . . .

Victor boldogan ment haza. Leült, dolgozott a képen, szorgalmasan, müvészi becsvággyal . . . Mikor átadta Illyésházynak a képet, az nem szólt semmit, hol a képet nézte, hol a fiatal ember sápadt, rokonszenves arczát, viseltes ruháját . . .

— Emlékezzék rám édes fiam. Önből müvész lesz! Az lesz! S ha majd a müvészete magaslatán áll, gondoljon az ön öreg barátjára, szavaimra. Honoráiumot nem adok. Nem segithetek magán avval a pár forinttal? Hanem . . . Mikor találom önt otthon?

— Akár ma este is!

— No jól van el megyek! Kis beszélni valóm van. Csak bizzék bennem!

Eljött az est. Victor ott ült az anyjával a szobában. Izgatotan várt . . . Ha a csengetyü meg szólalt rohant az ajtóhoz.

— Mi lelt Victor?

— Semmi anyám: Tudja Isten szeretnék nevetni, sirni egyszerre . . . Előérzetem azt sugja, hogy . . . A csengetyü éles hangja félbe szakitotta szavait . . .

Victor kinyitotta az ajtót s Illyésházy belépett!

— Jó estét! Csakhogy ide találtam! Már valami öt lakásba benyitotam!

Victor anyja sietett üdvözölni a vendéget s megkinálta székkel.

— Eljöttem asszonyom! A fiában müvészt fedeztem fel. Tanáraitól is kérdezősködtem, egy véleményen vannak velem. Jólismertem a férjét, családját. Nekem nincs senkim, pénzem meg van, hát majd segitek a fián . . . Victor barátom, volna-e kedve Bécsbe menni, tanulni, egy hires festőmüvész rokonomhoz?

A sápadt ifju még fehérebb lett, azután neki pirult:

— Gondolatnak is merész!

— Már pedig ugy lesz! Fiatal barátom, ön összecsomagolja holmiját s megy Bécsbe. Adok egy ajánló levelet! Költségeit én fedezem! Csak igyekezzék!

— De az édes anyám!

— Róla is gondoskodom!

Mikor Illyésházy elment, az anya és fia összenéztek; az egyik sirt, nevetett a másik.

Nem sokára Victor már ott ült a bécsi festő mütermében egy nagy vászonelőtt. Mohón fogott tanulmányaihoz. Mestere sokszor oda állt az álvány mögé, nézte a fiatal embert, kinek szemében ott lobogott a vágy tüze: Alkotni, hatalmasat, nagyot! — Egyszer azt mondta neki.

— Barátom ön felül mulja mesterét!

Félévig volt Bécsben. Anyja egy napon hivta erősen haza. Victort is bántotta a honvágy, bucsut vett müvész barátjától ki azt mondta neki!

— Mindig számithat rám!

Mikor megérkezett, az anyja nemgyőzött eléggé örülni neki! Hogy megnőtt! Milyen elegáns ruhája van!

Victor szaladt az öreg barátjához. Mikor az utczán ment, sokan visszafordultak utána s egyik a másikának mondta. Ez a jövő embere! Régi ösmerősei — kik rásem hederitettek a szegény irnokra, most barátságosan köszöntgetnek a »festő«-nek. Sőt még a bátyja is mosolyogva biczentett fejével.

Édes anyja ezalatt ment a szomszédokhoz, eldicsekedni az ő fiával, ki Bécsben tanult s most jött meg!

— Oh lelkem kedves szomszédaszony, dehogy ülök le csak azt jöttem mondani, megjött a fiam, a Victor! Nem is hiszi milyen gyönyörüen fest! Jöjjön megmutatok egy pár képet, most ép' nincs itthon!

— Ugy-e, hogy szépek? Az én lelkem Victorkám! Ha majd felviszi az Isten a dolgát, elmegyünk innen lakni! elbizony édes szomszéd asszony lelkem!

Kenéz Victor aztán otthon maradt, egy nap levelet kapott, mikor elolvasta odaadta az anyjának.

Az öreg asszony megtörölgete szemét, gondosan feltette az orrára s egész közel huzta a lámpát s olvasta a levelet, melyben egy igen gazdag intelligens uj földes ur név szerint Puikelveich Árpád, felszólitja a »müvész urat«, hogy neje, négy gyermeke és saját arczképet fesse meg . . . etc.

Látod anyám?

(Folyt. köv.)

TAVIRATOK.

—

A trónörökös házassága megczáfolva.

Budapest, május 19. (Saj. tud. táv.) Egyik fővárosi ujság mai számában ismét *Ferencz Ferdinánd* trónörökös sokat emlegetett házassági ügyével foglalkozik. A *Bud. Tud.* a legilletékesebb forrásból most ismét alaptalannak nyilvánit minden a trónörökös házasságáról szóló hirt.

Személyi hirek.

Trieszt, május 19. *Festetich* grófné, a ki Korfuból néhány növényt hoz Bécsbe, a melyet még néhai Erzsébet királyné ő Felsége maga ültetett, tegnap ide érkezett.

Az összeférhetetlenségi törvény reviziója.

Budapest, május 19. (Saj. tud. táv.) A *Pol. Corr.* egy budapesti levele szerint az összeférhetetlenségi törvényt okvetlen revizionálni fogják legközelebb s ennek egyik sarkalatos pontja az lesz, hogy az összeférhetetlenségi ügyek felett itélő bizottságot időről-időre sorshuzás utján állapitják meg; a másik sarkalatos pontja pedig az lesz, hogy a szubvencionált vasutak, csatornák igazgatósági tagjai az egész szubvenczió idejére inkompatibilisek. Ugyanez a szabály ki fog terjesztetni a hajózási társulatokra is.

A tanárok ellen.

Budapest, május 19. (Saját tud. táv.) A tiszántuli ev. ref. egyházkerület ülésén *Fejes* István uj helyi költő-lelkész feltünést keltő beszédben kikelt a tanárok fizetésének emelése ellen. Szerinte elérkezett az idő határokat szabni a szertelen követelő áramlatoknak, mert nincs is Magyarországon az ev. ref. tanárokéhoz fogható jó állás. Az ódiumot magára veszi. A beszéd alatt a lelkészek és világiak többsége sürün helyeselt, a tanárok pedig elkeseredve hallgattak.

London öröme.

London, május 19. A városban még ma is nagy a lelkesedés Mafeking felszabadulásáért. Az utczákon ujongó tömeg hullámzik, hazafias dalokat énekelnek, zászlókat lobogtatnak.

Poetikai előadás a Reichsrathban.

Bécs, május 19. (Saját tud. távirata.) A Reichsrath ülésén ma poetikai előadást tartottak. Ez pedig abból az alkalomból történt, hogy az ügyészség elkobozta *Czech* Szvatopluk lesdini kovácsmesternek izgató költeményeit. Az obstrukcziós csehek ezért interpelláltak és nyomatékos érvelés czéljából elővette az interpelláló az elkobzott költeményes kötet egyikét és kezdte a könyvet felolvasni s a felolvasott költeményeket bő poetikai magyarázatokkal is kisérte.

Közuti vasutasok sztrájkja.

Berlin, majus 19. A nagy berlini közuti vasut kocsivezető kalauzai és kocsisai ma éjjel két nagy gyülést tartottak, a melyen egyhangulag elhatározták, hogy azonnal abbahagyják a munkát.

Berlin, május 19. A közut vasutasok ma tényleg megkezdték a sztrájkot. A lovakat most *tisztviselők hajtják*.

A hágai konferenczia.

Hága, május 18. A nemzeti védelemről szóló törvényjavaslat beható tárgyalásának előkészitése végett a hadügyi kormány bizalmas jellegü átiratot intézett a kamarához, a mely a védőrendszer alapelveit foglalja magában Hasonló átiratot intéz most a kamarához a tengerészeti miniszter is, a ki a tengeri védelem alapelveit közli a kamarával.

Madrid ünnepe.

Madrid, május 19. A királyi palotában rendezett tegnapi ünnepségen Ferdinánd Károly főherczeg az összes miniszterekkel és a diplomácziai testület tagjaival mulatott. Izabella herczegnő Toledóba fogja kisérni a főherczeget A főherczeg meg akarja látogatni Andaluziát is. (M. T. Ir.)

KÖZGAZDASAG.

—

Permetező-kiállitás Nagyváradon.

Az e hó 27-én tartandó permetező kiállitás rendező bizottsága Telegdi József gazd. egyleti alelnök elnöklete alatt gyülést tartott. Jelen voltak a gyülésen: Dr. Sipos Árpád, a nagyváradi hegyi választmány elnöke, Balassa István, Molnár Lajos bizottsági tagok, Weingärtner Andor gazd. egyleti titkár.

Telegdi József elnök a megjelent tagokat üdvözölte, a gyülést megnyitotta és felhivta a titkárt a bejelentések előterjesztésére. A titkár előterjesztette, hogy a permetező-kiállitásra bejelentettek 19 különböző szerkezetü permetező gépet és 12 kénpor fuvót. A bizottság ennélfogva elhatározta, hogy a kiállitást és versenyt majus hó 27-én a városi szőlőtelepen megtartja és annak diszelnökéül Beöthy László főispánt kéri fel, megbizván Telegdy József elnököt, hogy azt a főispán ur ő méltóságával közölje. — A bizottság a kiállitás biráló bizottságát megválasztotta és pedig elnökül: Balassa István vinczellér-képezdei igazgatót, tagokul: Bereczky Géza, Bordé Ferencz, Molnár Lajos és Kállay Ödönt mint a békésmegyei gazd. egylet kiküldöttét. A kiállitás rendezése körüli apróbb ügyek elintézése után Hegedüs Gézát a rendező bizottság tagjául megválasztotta, mely után elnök köszönetet mondott a bizottság tagjainak szives fáradozásaikért, a gyülést berekesztette.

Gazdasági ismétlő iskola Nagy-Szalontán. A vallás- és közoktatásügyi miniszter értesitette a vármegye alispánját, hogy a *nagy-szalontai* gazdasági ismétlő iskola tanitóját szeptember 1-évei kinevezi 1200 korona fizetéssel és esetleg 300 korona lakbérrel.

Kulturnövényeink termésének fokozására használt mütrágyák eredménye sokszor azért nem elégit ki bennünket, mert a trágyafalék összekeverésénél nem járunk el helyesen. Ha chilisalétromot használunk s annak egy részét a vetés előtt szórjuk el, akkor az a szuperfoszfát kivételével — akármely trágyával is összekeverhető; a szuperfoszfáttal azért nem szabad összekeverni, mert ha az még friss, szabad kénsavat tartalmaz, mely a salétromot megrontja. A kénsavas amoniakot nem szabad mészszel vagy meszet tartalmazó trágyafélékkel pr. thomas-salakkal vagy hamuval keverni; ellenben szuperfoszfáttal, csontliszttel összekeverhető. Nem szabad továbbá szuperfoszfátot thomassalakkal vagy mészszel összekeverni, mert akkor a szuperfoszfátnak vizbe oldható foszforsava még az eljárás előtt vizben oldhatóvá válik.

Szőlő- és borgazdasági tanfolyamra felvétettek a folyó évben Bihar-Diószegen *Csóka* Lajos ev. ref. tanitó *Asszonyvásárról*, *Papp* Filemon gör. keleti tanitó *Csanálosról*, *Kiss* Lajos róm. kath. tanitó *Székelyhidról*, *Hegedüs* Lajos állami tanitó *Sonkolyosról*, *Császár* Ferencz róm. kath. tanitó *Szalacsról*, *Kortsmáros* László róm kath. tanitó *Ér-Adonyból*, *Fábián* János ev.ref.tanitó *Kétsről*, *Guttmann* Zsigmond izr. tanitó *Nagyváradról* és *Kovács* József róm. kath. tanitó *Széplakról*, összesen 9 tanitó.

A czipészek szövetkezete. Azok, kik iparunk fellendülését s iparosaink helyzete javulásának zálogát a szövetkezés eszméiben látják, jóleső örömmel hallják azt a hirt, hogy Pozsonyban az ottani czipészek szövetkezetet alapitottak, a melynek czélja lesz tagjai részére nyersanyagot nagyban vásárolni s az előállitott készitményeket értékesiteni. Az alakuló közgyülés a mult hó 29-én volt, melyen a nagy számban összegyült czipésziparosok előtt Hermann N. a bécsi kereskedelmi és ipartestület elnöke fejtegette meggyőzőleg a szövetkezés hasznát az ipar terén. Utalt a bécsi czipészek példájára, kiknek alig egy-két év óta fennálló szövetkezete máris bámulatra méltó eredményeket ért el. Többek hozzászólása után az egybegyült czipészek nagy lelkesedéssel megalakitották a szövetkezetet, melynek elnöke Heinrich Ferencz, pénztárosa Hartek János, jegyzője Rosovács István és ellenőr Payer István lett. A szövetkezetnek eddig 40 tagja van.

Miért káros a megdült gabona. A megdülés által okozott károk elbirálása szempontjából az elmult év őszén igen érdekes tanulmányt tettek Julien és Dupon franczia professzorok. Tanulmányaik azon eredményre vezettek, hogy 1. a megdülés gátolja és megneheziti az érést; 2. a dült gabona valamivel több fehérjét és kevesebb keményitőt tartalmaz, mint a fenn álló; 3. a dültgabona magvai nem fejlődnek ki annyira, mint a meg nem dülte s igy összeaszván, apróbb szemüek maradnak és több korpát adnak; 4. nyirkos időjárásnál a dültgabona már az aratás előtt csirás lehet és megdohosodik. Hogy e bajok orvosolhatók legyenek, a gabona félék termelésénél következőkre kell ügyelni 1. javitani kell a talajviszonyokat, 2. a trágyázást észszerüen kell végrehajtani és pedig ugy, hogy a foszfor és nitrogén trágya együttesen alkalmaztassék 3. tavaszszal az őszi gabonát meg kell boronálni, laza talajon meghengerelni; 4. A buja vetést óvatosan kell sarabolni.

FÜRDŐI MENETREND.

Érvényes 1900. május 1-től.

(Az uj állomás az erdőben.)

Nagyvárad—Püspök-fürdő—Félix-fürdő.
(Magyar államvasutak.)

		6708. Sz. v.	6702. Sz. v.	6704. Sz. v.	6706. Sz. v.
Nagyvárad	ind.	7 30	9 50	4 35	8 58
V.-Velencze	»	7 40	10 00	4 45	9 15
Rontó †	»	7 54	10 14	4 59	9 29
Püspök-fürdő	»	8 05	10 25	5 09	9 39
Rontó †	»	8 10	10 30	5 14	9 44
Félix-fürdő	érk.	8 17	10 37	5 21	9 51

Félix-fürdő—Püspök-fürdő—Nagyvárad.
(Magyar államvasutak.)

		6707. Sz. v.	6701. Sz. v.	6703. Sz. v.	6705. Sz. v.
Félix-fürdő	ind.	8 20	10 42	5 24	9 53
Rontó †	»	8 27	10 49	5 31	10 00
Püspök-fürdő	»	8 38	11 00	5 41	— —
Rontó †	»	8 42	11 04	5 45	— —
V.-Velencze	»	8 55	11 17	5 58	10 13
Nagyvárad	érk.	9 05	11 27	6 08	10 23

Nagyvárad—Püspök-fürdő—Félix-fürdő.
(Közúti fürdővonatok.)

		Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.
Vásártér	ind.	5 45	*11 35	2 35	6 38
V.-Velencze	»	6 02	11 49	3 01	6 55
Rontó †	»	6 16	12 03	3 14	7 08
Püspök-fürdő	»	6 23	12 09	3 21	7 16
Rontó	»	6 27	12 13	3 25	7 20
Félix-fürdő	érk.	6 35	12 20	3 32	7 27

Félix-fürdő—Püspök-fürdő—Nagyvárad.
(Közúti fürdővonatok.)

		Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.
Félix-fürdő	ind.	6 37	*12 21	3 35	7 31
Rontó	»	6 42	12 26	3 40	7 36
Püspök-fürdő	»	— —	12 32	3 47	7 43
Rontó	»	— —	12 36	3 51	7 48
V.-Velencze	»	6 56	12 48	4 03	8 00
Vásártér	érk.	7 17	1 04	4 21	8 16

A *-gal jelölt csak vasár- és ünnepnap közlekedik.

VASUTI MENETREND.

Érvényes 1900. évi május 1-től.

Budapest k. p. u.—Nagyvárad—Kolozsvár

		Gy. v.		Sz. v.		Gy. v.		Sz. v.		Gy. v.		V. v.	
B.-Pest kpu.	ind.	6	50	8	30	1	55	5	45	9	15	—	—
Rákos	»	7	02	8	51	2	08	6	06	9	28	—	—
Újszász	»	8	28	10	59	3	32	8	40	10	55	—	—
Szolnok	»	9	07	11	31	3	56	9	27	11	19	—	—
Szajol	»	9	21	11	50	4	09	9	46	11	33	—	—
P.-Ladány	»	10	43	2	00	5	28	11	53	12	55	4	54
Báránd	»	—	—	2	12	—	—	12	07	—	—	5	11
Sáp	»	—	—	2	27	†5	48	12	24	—	—	5	32
B.-Ujfalu	»	11	18	2	47	6	03	12	46	1	33	5	58
M.-Peterd	»	—	—	3	00	—	—	1	00	—	—	6	15
M.-Keresztes	»	—	—	3	12	—	—	1	14	—	—	6	31
Bors	»	—	—	3	25	—	—	1	28	—	—	6	50
B.-Püspöki	»	11	48	3	32	—	—	1	36	—	—	7	02
Nagyvárad	érk.	11	56	3	42	6	39	1	48	2	11	7	16
Nagyvárad	ind.	12	16	3	58	—	—	2	06	2	18	12	25
V.-Velencze	»	—	—	4	05	—	—	2	30	2	25	12	32
F.-Vásárhely	»	—	—	4	16	—	—	2	41	—	—	12	45
M.-Telegd	»	12	48	4	38	—	—	3	03	2	50	1	12
Élesd	»	†1	02	4	56	—	—	3	21	†3	04	1	37
Rév	»	1	26	5	20	—	—	3	45	3	26	2	10
Csucsa	»	2	16	6	31	—	—	4	53	4	16	3	49
B.-Hunyad	»	2	49	7	16	—	—	5	32	4	52	4	48
Jegenye	»	3	15	7	49	—	—	†6	01	—	—	5	34
Kolozsvár	érk.	3	50	8	33	—	—	6	59	5	55	7	04

Kolozsvár—Nagyvárad—Budapest.

		V. v.		Gy. v.		Sz. v.		Gy. v.		Sz. v.		Gy. v.	
Kolozsvár	ind.	—	—	5	23	7	00	12	33	6	13	11	01
Jegenye	»	—	—	†6	11	7	59	†1	14	7	16	—	—
B.-Hunyad	»	—	—	6	40	8	37	1	44	7	55	12	20
Csucsa	»	3	25	7	09	9	19	2	15	8	37	12	52
Rév	»	5	26	7	47	10	08	3	01	9	32	1	34
Élesd	»	5	51	†7	59	10	25	†3	15	9	49	†1	48
M.-Telegd	»	6	21	8	11	10	42	†3	28	10	07	2	01
F.-Vásárhely	»	6	49	—	—	11	01	—	—	10	27	—	—
V.-Velencze	»	7	02	8	32	11	10	—	—	10	37	2	25
Nagyvárad	érk.	7	16	8	38	11	17	3	57	10	44	2	31
Nagyvárad	ind.	2	22	8	43	11	36	4	10	11	04	2	38
B.-Püspöki	»	2	36	8	52	11	47	—	—	11	14	—	—
Bors	»	2	47	—	—	11	54	—	—	11	22	—	—
M.-Keresztes	»	3	12	—	—	12	05	—	—	11	37	—	—
M.-Peterd	»	3	30	—	—	12	17	—	—	11	50	—	—
B.-Ujfalu	»	4	07	9	23	12	29	4	50	12	05	3	18
Sáp	»	4	39	†9	38	12	47	—	—	12	25	—	—
Báránd	»	5	01	—	—	1	01	—	—	12	41	—	—
P.-Ladány	»	5	17	10	06	1	34	5	40	1	19	4	03
Szajol	»	—	—	11	21	3	08	6	59	3	04	5	19
Szolnok	»	—	—	11	44	3	35	7	32	3	37	5	39
Újszász	»	—	—	12	03	3	58	7	50	4	03	5	58
Rákos	»	—	—	1	37	6	03	9	28	6	52	7	38
B.-Pest kpu.	érk.	—	—	1	50	6	20	9	40	7	10	7	50

Püspök-Ladány—Debreczen—Érmihályfalva.

		Sz. v.		Sz. v.		Gy. v.		Gy. v.		Sz. v.		V. v.	
P.-Ladány	ind.	4	06	1	24	5	35	10	58	2	29	6	06
Debreczen	»	5	14	2	33	6	26	11	44	3	36	6.7	41
Érmihályf.	érk.	6	35	3	57	—	—	1	—	4	58	—	—

Érmihályfalva—Debreczen—Püspök-Ladány.

		Sz. v.		Sz. v.		Gy. v.		Sz. v.		Sz. v.		Gy. v.	
Érmihályf.	ind.	6	36	11	17	3	14	5	27	9	14	-	—
Debreczen	»	7	51	12	36	4	16	7	10	10	27	9	01
P.-Ladány	érk.	—	—	1	45	5	03	8	40	11	28	9	48

Debreczen—Nagy-Léta—Vértes.

		V. v.		V. v.	
Debreczen	i.	8	35	4	31
Sáránd	»	9	28	5	16
H.-Bagos	»	9	41	5	16
H.-Pályi	»	10	05	5	48
M.-Pályi	»	10	20	5	59
N.-Léta-Vértes	érk.	10	43	6	18

Vértes—Debreczen—Nagy-Léta.

		V. v.		V. v.	
Nagy-Léta-Vértes	ind.	5	25	1	05
M.-Pályi	»	5	47	1	30
H.-Pályi	»	6	03	1	48
H.-Bagos	»	6	18	2	05
Sáránd	»	6	40	2	29
Debreczen	é.	7	18	3	18

Sáránd—Derecske.

Sáránd	ind.	9	38	5	26
Derecske	ér.	9	57	5	45

Derecske—Sáránd.

Derecske	in.	6	00	1	49
Sáránd	érk.	6	20	2	09

Nagyvárad—Szeged—Rókus.

		Sz. v.		Sz. v.		V. v.	
Nagyvárad	ind.	10	20	4	30	7	00
Ősi	»	10	30	4	41	7	16
Less	»	10	48	5	01	7	40
Cséffa	»	11	03	5	19	8	05
Szalonta	»	11	26	5	44	8	46
Kötegyán	»	11	46	6	05	9	15
Sarkad	»	11	57	6	17	9	31
Gyula	»	12	21	6	44	10	01
Csaba	érk.	12	42	7	06	10	30
Csaba	ind.	2	10	7	41	4	44
Orosháza	»	3	10	9	10	5	50
H.-M.-Vásárhely	»	4	00	10	02	7	00
Szeged-Rókus	érk.	4	35	10	55	7	55

Szeged—Rókus—Nagyvárad.

		Sz. v.		Sz. v.		V. v.	
Szeged	ind.	3	40	10	25	6	40
H.-M.-Vásárh.	»	4	38	11	05	7	50
Orosháza	»	5	41	11	54	9	20
Csaba	érk.	6	35	12	49	10	40
Csaba	ind.	7	00	2	33	4	50
Gyula	»	7	27	3	05	5	26
Sarkad	»	7	47	3	27	5	56
Kötegyán	»	7	56	3	39	6	10
Szalonta	»	8	23	4	10	6	47
Csétfa	»	8	42	4	34	7	18
Less	»	9	04	5	00	7	51
Ősi	»	9	21	5	19	8	16
Nagyvárad	érk.	9	32	5	30	8	31

Nagyvárad—Arad.

		Sz. v.		Sz. v.		Sz. v.	
Nagyvárad	ind.	10	20	4	30	7	00
Ősi	»	10	30	4	41	7	16
Less	»	10	48	5	01	7	40
Cséffa	»	11	03	5	19	8	05
Szalonta	»	11	26	5	44	8	46
Kötegyán	»	11	46	6	05	9	15
Sarkad	»	11	57	6	17	9	31
Gyula	»	12	21	6	44	10	01
Csaba	érk.	12	42	7	06	10	30
Csaba	ind.	2	23	7	18	4	32
Kétegyháza	»	2	54	7	45	5	38
Arad	érk.	3	55	8	48	6	05

Arad—Nagyvárad.

		Sz. v.		Sz. v.		Sz. v.	
Arad	ind.	5	10	11	20	9	35
Kétegyháza	»	6	14	11	31	10	54
Csaba	érk.	6	40	12	57	11	24
Csaba	ind.	7	00	2	33	4	50
Gyula	»	7	27	3	05	5	26
Sarkad	»	7	47	3	27	5	56
Kötegyán	»	7	56	3	39	6	10
Szalonta	»	8	23	4	10	6	47
Cséffa	»	8	42	4	34	7	18
Less	»	9	04	5	00	7	51
Ősi	»	9	21	5	19	8	16
Nagyvárad	érk.	9	32	5	30	8	31

Nagyvárad—Belényes—Vaskóh.

		Tv. sz. sz.		Sz. v.	
Nagyvárad	ind.	5	35	2	40
V.-Velencze	»	5	47	2	51
Félix-Fürdő	»	6	11	3	13
Kardó	»	6	26	3	27
Nyárló	»	7	07	4	07
Magyar-Gyepes	»	7	19	4	18
Tasádfő	»	7	34	4	32
Drág-Cséke	»	7	55	4	46
Magyar-Cséke	»	8	12	†5	01
Dusesd	»	8	25	†5	13
Szombatság-Rogoz	»	9	02	5	47
Hollód	»	9	15	5	59
Gyanta	»	9	29	6	12
Sólyom	»	9	55	6	36
Borz	»	†10	10	†6	50
Belényes-Ujlak	»	10	22	7	01
Sonkolyos	»	†10	35	†7	13
Belényes	»	11	21	7	47
Szudrics	»	11	44	8	09
Lunka-Rézbánya	»	12	18	†8	34
Vaskóh	érk.	12	29	8	49

Vaskóh—Belényes—Nagyvárad.

		Sz. v.		Th. v. sz. sz.	
Vaskóh	ind.	4	—	2	55
Lunka-Rézbánya	»	†4	12	3	08
Szudrics	»	4	39	3	37
Belényes	»	†5	07	4	16
Sonkolyos	»	5	28	†4	39
Belényes-Ujlak	»	†5	40	†4	51
Borz	»	5	49	5	01
Sólyom	»	6	05	5	22
Gyanta	»	6	26	†5	43
Hollód	»	6	40	6	—
Szombatság-Rogoz	»	†7	01	6	29
Dusesd	»	†7	25	†6	55
Magyar-Cséke	»	7	37	7	08
Drág-Cséke	»	7	56	7	33
Tasádfő	»	8	10	†7	47
Magyar-Gyepes	»	8	24	8	02
Nyárló	»	8	34	8	13
Kardó	»	8	57	†8	36
Félix-Fürdő	»	9	10	†8	49
V.-Velencze	»	9	31	9	10
Nagyvárad	érk.	9	41	9	21

Nagyvárad—Érmihályfalva.

		Személy v.		Vegyes v.	
Nagyvárad	ind.	4	15	6	44
B.-Püspöki	»	4	30	7	10
Bihar	»	4	50	7	36
Paptamási	»	5	14	8	05
Gyapoly	»	5	27	8	44
B.-Diószeg	»	5	43	8	59
Nagykágya	»	5	55	9	07
Székelyhid	»	6	24	9	32
Érselind	»	6	45	10	—
Érmihályfalv.	érk.	7	15	10	36

Érmihályfalva—Nagyvárad.

		Személy v.		Vegyes v.	
Érmihályfalv.	ind.	6	10	5	20
Érselind	»	6	40	6	—
Székelyhid	»	7	10	6	48
Nagykágya	»	7	22	7	02
B.-Diószeg	»	7	35	7	22
Gyapoly	»	7	50	7	40
Paptamási	»	8	11	8	08
Bihar	»	8	29	8	33
B.-Püspöki	»	8	52	8	58
Nagyvárad	érk.	9	06	9	15

Szombatság—Rogoz—Dobrest.

		Vegy. v.		Tv. sz. sz.	
Szombatság-Rogoz	in	9	10	6	35
Nánhegyesel	»	†9	36	†7	01
Dobrest	érk.	9	46	7	11

Dobrest—Rogoz—Szombatság.

		Vegy. v.		Tv. sz. sz.	
Dobrest	ind.	6	06	4	22
Nánhegyesel	»	†6	16	†4	32
Szombatság-Rogoz	ér	6	40	4	56

Nagyvárad—Dévaványa—Gyoma.

		V. v.		Sz. v.	
Nagyvárad	ind.	5	50	2	—
Ősi	»	6	09	2	14
Uj-Palota	»	6	24	2	29
Gyires	»	6	41	2	42
Körösszeg	»	7	02	3	01
Szakál	»	7	39	3	31
Nagy-Tóti	»	7	55	3	47
Komádi	»	8	25	3	59
Iráz	»	8	42	4	16
Kót	»	9	19	4	39
Vésztő	»	9	44	5	10
Szeghalom	»	10	34	5	55
Körös-Ladány	»	11	—	6	12
Kéthalom	»	11	18	6	30
Déva-Ványa	»	12	03	6	55
Ozed	»	12	21	7	15
Gyoma	érk.	12	45	7	39

Gyoma—Dévaványa—Nagyvárad.

		Sz. v.		V. v.	
Gyoma	ind.	3	40	2	30
Ozed	»	4	07	2	54
Déva-Ványa	»	4	37	3	26
Kéthalom	»	4	54	3	43
Körös-Ladány	»	5	13	4	06
Szeghalom	»	5	40	4	38
Vésztő	»	6	12	5	22
Kót	»	6	38	5	52
Iráz	»	6	52	6	07
Komádi	»	7	10	6	38
Nagy-Tóti	»	7	22	6	50
Szakál	»	7	48	7	23
Körösszeg	»	8	11	7	47
Gyires	»	8	33	8	12
Uj-Palota	»	8	47	8	27
Ősi	»	9	03	8	46
Nagyvárad	érk.	9	20	9	05

Vésztő—Kötegyán—Hollód.

		Vegyesvonat	
Vésztő	ind.	4.45	5.27
Okány	»	5.07	5.49
Gyanté	»	5.23	6.07
Sárkad-Keresztur	»	5.36	6.18
Méhkerék	»	5.52	6.36
Kötegyán	érk.	6.—	6.45
Kötegyán	ind.	6.16	6.57
Pósa	»	6.29	7.12
Ilye	»	6.48	7.24
Csegőd	»	7.02	7.39
Erdő-Gyarak	»	7.12	7.49
Árpád	»	7.21	7.59
Fekete-Bátor	»	7.39	8.20
Fekete-Tót	»	7.52	8.35
Tenke	»	8.15	9.03
Rippa	»	8.39	9.32
Mocsár-Gyanta	»	8.51	9.45
Hollód	érk.	9.01	9.57

Hollód—Kötegyán—Vésztő.

		Vegyesvonat	
Hollód	ind.	4.35	12.05
Mocsár-Gyanta	»	4.46	12.17
Rippa	»	5.02	12.39
Tenke	»	5.24	1.17
Fekete-Tót	»	5.44	1.39
Fekete-Bátor	»	6.06	2.07
Árpád	»	6.16	2.18
Erdő-Gyarok	»	6.25	2.28
Csegőd	»	6.34	2.38
Illye	»	6.57	2.58
Pósa	»	7.07	3.09
Kötegyán	érk.	7.19	3.22
Kötegyán	ind.	8.06	3.42
Méhkerék	»	8.15	3.52
Sarkad-Keresztur	»	8.33	4.12
Gyanté	»	8.43	4.23
Okány	»	9.02	4.44
Vésztő	érk.	9.20	5.04

Székelyhid—Margita—Sz.-Somlyó.

		V. v.		Sz. v.	
Székelyhid	ind.	9	22	6	30
A.-Keresztur	»	10	06	7	12
V.-Ábrány	»	10	20	7	25
Monos-Petri	»	10	31	7	35
Margitta	»	10	51	7	54
Felső-Ábrány	»	11	07	8	09
Szoldobágy	»	11	31	8	31
Bályok	»	11	47	8	46
Széplak	»	12	12	9	10
Ipp	»	12	42	9	38
Sz.-Nagyfalu	»	1	04	9	57
Szil.-Somlyó	érk.	1	28	10	20

Sz.-Somlyó—Margita—Székelyhid.

		Sz. v.		V. v.	
Szil.-Somlyó	ind.	3	20	2	—
Sz.-Nagyfalu	»	3	45	2	27
Ipp	»	4	02	2	46
Széplak	»	4	37	3	22
Bályok	»	4	50	3	36
Szoldobágy	»	5	05	3	52
Felső-Ábrány	»	5	25	4	14
Margitta	»	5	46	4	38
Monos-Petri	»	5	56	4	49
V.-Ábrány	»	6	06	5	—
A.-Keresztur	»	6	19	5	14
Székelyhid	érk.	6	38	5	55

Szeghalom—Füzes Gyarmat.

		Vegyes vonat					
Szeghalom	ind.	10	20	—	—	5	50
Füzes-Gyarmat	»	10	45	—	—	6	17
B.-N.-Bajom	»	11	48	—	—	7	15
B.-Udvari	»	11	58	—	—	7	30
Szerep	»	12	09	—	—	7	41
P.-Ladány	érk.	1	00	—	—	8	32

Füzes Gyarmat—Szeghalom.

		Vegyes vonat					
P.-Ladány	ind.	—	—	6	50	2	04
Szerep	»	—	—	7	40	2	48
B.-Udvari	»	—	—	7	54	3	01
B.-N.-Bajom	»	—	—	8	17	3	23
Füzes-Gyarmat	»	—	—	9	09	4	07
Szeghalom	érk.	—	—	9	30	4	28

A vonatok közlekedési ideje középeurópai idő szerint van kitüntetve. A vastagabb számok este 6 órától reggeli 5 óra 59 percig terjedő éjjeli időt. — A †-tel jelzettek feltételes megálló helyek.

Nagyváradi hetivásár.

Vásári árjegyzék a nagyváradi piaczon 1899. május hó 15-ik napján tartott vásárban eladott termesztmények és élelmiszereknek.

Forgalmi kimutatás 1899. évi május hó 15-ről. Tiszta buza körülbelül 480 hltr, kétszeres buza 120 hltr, rozs 230 hltr, árpa 110 hkl. zab 140 hltr, tengeri 290 hltr, burgonya 350 hltr. Lábas jószágok: Hizott sertés mintegy 82 drb, félhizott 170, sovány 190, süldő 380, malacz 550, hizott marha 17, jármas ökör 370 fejős tehén 210, borju 270, bivaly 9, juh és kecske 350, ló 297.

Reich Jenő és Társa

Tőzsde jelentése.

— A »Tiszántúl« eredeti távirata. —

Értéktőzsde.

Budapest, május 19.

Osztrák hitel	724.—
Magyar hitel	725.—
Államvasut	641.50
Rimamurányi	583.—
Magyar jelzálog	452.—
Salgótarjáni	—.—
Wagon-kölcsön	—.—

Határidők.

Budapest, május 19.

Buza októberre	8.04
Buza áprilisra	7.92
Uj tengeri	5.55
Rozs okt.	7.11
Zab okt.	5.30
Káposzta, repcze, aug.	—.—

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1900. május 19-én.

Magyar aranyjáradék 4%	97.—
Magyar koronajáradék	91.40
Magyar vasuti kölcsön aranyban 4½%	101.—
Magyarvasuti kölcsön ezüstben 2½%	99.—
Magyar keletivasuti államkötvény 1876-ból	97.50
Magyar földtehermentesitési kötvény 4%	91.50
Italmérési jog megváltási kötvény	98.—
Horváth-szlavón földtehermentési kötvény	92.50
Magyar nyeremény-sorsjegy-kölcsön	158.—
Tiszaszabályozás és szegedi sorsjegyek kölcsön	137.75
Osztrák járadék papirban	97.60
Osztrák járadék ezüstben	97.50
Osztrák járadék aranyban	96.75
Osztrák korona járadék	97.—
Osztrák államsorsjegyek	135.—
Osztrák magyar bankrészvény	17.75
Magyar hitelbankrészvény	725.—
Osztrák hitelintézet részvény	724.50
Párisi vista	96.35
20 frankos arany (Napoleond'or)	19.26
Németbirodalmi márka	118.20
London vista	242.55
20 márkás arany	23.66

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

NYILTTÉR.

Alkalmi vétel!

Minthogy az uj áruházamba való átköltözködésem alkalmával egyes áruczikkeket át nem szállithatok, ennélfogva azokat f. hó 29-ig a Bémer-téri barak-üzletben rendkivüli

olcsó árak mellett

elárusitom, mely előnyös

alkalmi vételre

a n. é. közönség becses figyelmét tisztelettel felhivom.

Az 1200 frt. értékü fa épületet is 200 frtért eladom.

kiváló tisztelettel:

Czillér Imre.

Alkalmi vétel! Alkalmi vétel! Alkalmi vétel!

Ő csász. és apost. kir. Fölségének legfelsőbb rendeletére.

XXXIII. csász. királyi államsorsjáték

a birodalom inneni részének jótékony czéljaira.

Ezen Ausztriában egyedüli törvényesen engedélyezett **pénzsorsjáték** 16.514 készpénzbeli nyereményeket tartalmaz, 410.200 korona összértékben.

A főnyeremény 200.000 koronát tesz.

A huzás visszavonhatlanul 1900. évi junius hó 7-én történik.

Egy sorsjegynek ára 4 korona.

Sorsjegyek kapbatók: Az államsorsjáték osztályánál Bécsben, I., Riemergasse 7., lottógyüjteményekben, dohánytőzsdékben, adó-, posta-, távirda- és vasuti-hivatalokban, váltóüzletekben, s. a. t. Játszótervek sorsjegyvevők számára ingyen.

A sorsjegyek portómentesen küldetnek át.

A cs. kir. lottójövedéki igazgatóságtól. Államsorsjátékok osztálya.

Zongora-gyár Budapesten.

FIÓK-ÜZLET: **Arad. Győr. Kolozsvár.**

THÉK ENDRE

FIÓK-ÜZLET: **Szeged. Temesvár. Kassa.**

BUDAPEST és NAGYVÁRAD.

Üllői-ut 66. sz. **Kolozsvári-u. 4. sz.**

Zongora-gyár. Zongora-gyár.

Van szerencsém a n. é. közönség b. tudomására hozni, hogy

nagyváradi fiók zongora-raktáram

mely eddig Fő-ut Széchenyi-szálloda alatt létezett, most **Kolozsvári-u. 4. sz.** alá a vezetésével megbizott **Vomácska József** zenetanár ur **saját lakására helyeztem át.** — Raktáron mindig nagy választék áll a t. közönség rendelkezésére

zongora-gyártmányaimból.

Gyártott **zongoráim** nemcsak bel-, hanem külföldön is a legnagyobb keresletnek örvendenek, minőségükért szavatolok. Hogy zongoráim mennyire kiállják a versenyt a külföldi gyártmányokkal, bizonyitja az is, hogy az ország valamennyi nevezetesebb zeneintézeteiben, igy az **orsz. magy. zene-akadémiában is kizárólag a THÉK-féle zongorák használatosak.**

A n. é. közönség látogatását kérve zongora-termembe, maradok kiváló tisztelettel

THÉK ENDRE.

Képes árjegyzékkel kivánatra szolgálunk.

Zongora-gyár Budapesten.

Felhivás.

A »Nagyváradi Pinczér-egylet« titkári állás lemondás folytán megüresedvén, felhivatnak mindazok, kik ezen állást elnyerni óhajtják, hogy bezárólag ***f. hó 28-án d. u. 3 óráig*** Stern Herman egyleti elnöknél jelentkezzenek, ugyanott a feltételek d. u. 2 és 3 óra között megtudhatók.

Nagyvárad, 1900. május 18.

Nagyváradi Pinczér-egylet.

Legjobb üditő és gyógyhatásu a vegytiszta anyagokból előállitott

OXIGENVIZ.

Kapható:

STERNTHAL SÁNDOR gyógyszerész,

Nagyvárad, Nagy-Piacz-tér.

Telefon 335.

Kőszegen

(vasuti állomás)

Dr. Dreiszker József

sanatóriuma

és

vizgyógyintézete

nyitva:

Május hó 1-től Deczember hó 1-ig.

Rendszer: **Priesnitz** és **Kneipp**.

Villanyozás, massage, gyógytornászat, diaetetikai eljárás. Gondos orvosi felügyelet, kitünő ellátás, igen mérsékelt ár. Prospektus ingyen.

Richter-féle

Horgony-Pain-Expeller

Liniment. Capsici comp.

Ezen hirneves háziszer ellentállt az idő megpróbálásának, mert már több mint 30 év óta megbizható, **fájdalomcsillapitó bedörzsölésként alkalmaztatik köszvénynél, csúznál, tagszaggatásnál** és **meghüléseknél** és az orvosok által bedörzsölésekre is mindig gyakrabban rendeltetik. A valódi Horgony-Pain-Expeller, gyakorta Horgony-Liniment elnevezés alatt, nem titkos szer, hanem **igazi népszerü háziszer,** melynek egy háztartásban **sem kellene hiányoznia.** 40 kr., 70 kr. és 1 frt. üvegenkénti árban majdnem minden gyógyszertárban készletben van; **főraktár: Török József** gyógyszerésznél **Budapesten.** Bevásárlás alkalmával igen óvatosak legyünk, mert több kisebbértékü utánzat van forgalomban. **Ki nem akar megkárosodni,** az minden egyes üveget **„Horgony"** védjegy és Richter czégjegyzés nélkül mint **nem valódit utasitsa vissza.**

RICHTER F. AD. és társa, RUDOLSTADT

cs. és kir. udvari szállitók.

Nyomatott a Szent-László-nyomdában Nagyváradon.